

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**PONUDBA FINANČNIH STORITEV NA SLOVENSKEM TRGU NA
PRIMERU SKUPINE NOVE KBM**

Ljubljana, november 2010

ŠPELA KAVČIČ

IZJAVA

Študentka **ŠPELA KAVČIČ** izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Sandre Penger, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 FINANČNI SISTEM IN FINANČNE STORITVE	3
1. 1 BANČNE STORITVE	4
1. 1. 1 Vrste bančnih storitev	4
1. 1. 2 Donos in tveganje bančnih vlog	6
1. 1. 3 Davčni vidik	6
1. 1. 4 Za koga so primerne	7
1. 1. 5 Ponudba na slovenskem trgu	7
1. 2 ZAVAROVALNIŠTVO	8
1. 2. 1 Vrste (naložbenih) zavarovalnih produktov	8
1. 2. 2 Donos in tveganje	10
1. 2. 3 Davčni vidik	10
1. 2. 4 Za koga so primerne	11
1. 2. 5 Ponudba na slovenskem trgu	12
1. 3 LIZING	13
1. 3. 1. Vrste lizinga	13
1. 3. 2. Za koga je primeren	14
1. 3. 3 Ponudba na slovenskem trgu	14
1. 4 TRGOVANJE S FINANČNIMI INSTRUMENTI	15
1. 4. 1 Vrste finančnih instrumentov	15
1. 4. 2 Donos in tveganje	17
1. 4. 3 Davčni vidik	18
1. 4. 4 Za koga so primerni	18
1. 4. 5 Ponudba na slovenskem trgu	18
1.5 VZAJEMNI SKLADI	19
1. 5. 1 Vrste vzajemnih skladov	20
1. 5. 2 Donos in tveganje	21
1. 5. 3 Davčni vidik	21
1. 5. 4 Za koga so primerni	22
1. 5. 5 Ponudba na slovenskem trgu	22
1. 6 SLOVENSKI VARČEVALCI IN NJIHOVE NALOŽBE	22
2 ŠTUDIJA PRIMERA: SKUPINA NOVA KBM	25
2. 1 NOVA KBM D. D.	26
2. 1. 1 Predstavitev družbe	26
2. 1. 2 Produkti Nove KBM d. d. in njihove značilnosti	27
2. 2 POŠTNA BANKA SLOVENIJE D. D.	31
2. 2. 1 Predstavitev družbe	31
2. 2. 2 Produkti Poštne banke Slovenije d. d. in njihove značilnosti	31
2. 3 ADRIA BANK AG	32
2. 4 ZAVAROVALNICA MARIBOR D. D.	33

2. 4. 1 Predstavitev družbe	33
2. 4. 2 Produkti Zavarovalnice Maribor d. d. in njihove značilnosti	33
2. 5 MOJA NALOŽBA D. D.	35
2. 5. 1 Predstavitev družbe	35
2. 5. 2 Značilnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja	35
2. 6 KBM INFOND D. O. O.	36
2. 6. 1 Predstavitev družbe	36
2. 6. 2 Vrste skladov in njihove značilnosti	36
2. 7 KBM LEASING D. O. O.	38
2. 8 OSTALE ČLANICE SKUPINE NOVE KBM	38
2. 9 SKLEPNE UGOTOVITVE	38
SKLEP	40
LITERATURA IN VIRI	42

KAZALO TABEL

Tabela 1: Ponudniki prostovoljnega dodatne pokojninskega zavarovanja v Sloveniji	13
Tabela 2: Sestava Skupine Nove KBM	26
Tabela 3: Pregled ponudbe Skupine Nove KBM glede na lastnosti produktov	39

KAZALO SLIK

Slika 1: Segmenti slovenskih potrošnikov	24
Slika 2: Primerjava naložb slovenskih varčevalcev v letih 2008 in 2009	25
Slika 3: Lastniki Nove KBM d. d.	27

UVOD

Vsak posameznik se v življenju prej ali slej sreča s finančnimi institucijami, storitvami in z upravljanjem lastnega premoženja. Razlog je v tem, da osebno premoženje le malokrat sovпада z našimi potrebami. Kadar naše premoženje presega trenutne potrebe, iščemo primerne vrste naložb za naše prihranke. V nasprotnem primeru, ko so potrebe večje od trenutnega premoženja, pa poiščemo finančne institucije, pri katerih se zadolžimo. Obstajata torej dve vrsti gospodarskih subjektov. Ena vrsta so tisti gospodarski subjekti, ki imajo presežek finančnega premoženja, na drugi strani pa obstajajo taki, ki jim finančnega premoženja primanjkuje. V gospodarstvu na splošno velja, da gospodinjstva kopičijo prihranke, ki se preko finančnega sistema prenesejo k tistim gospodarskim subjektom, ki imajo primanjkljaj finančnega premoženja in ga investirajo v produktivne namene. To so običajno podjetja. Prenos finančnih prihrankov lahko poteka neposredno, kjer varčevalci prenesejo svoje prihranke direktno do končnih investitorjev. Običajno pa poteka prenos posredno preko finančnih institucij.

S pojmom finančne institucije označujemo skupino vseh podjetji in institucij, ki ponujajo finančne storitve na finančnem trgu (Dimovski & Gregorič, 2000, str. 3). Poznamo več vrst delitev finančnih institucij glede na različne kriterije. Ena izmed delitev je delitev glede na standardno klasifikacijo dejavnosti, po kateri dejavnost finančnega posredništva razdelimo v tri skupine: finančno posredništvo, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov (predstavlja dejavnost denarnega posredništva, kamor spada pridobivanje finančnih sredstev v obliki vlog, tudi dejavnost bančništva, ter drugo finančno posredništvo, kamor spada posredništvo nedenarnih finančnih institucij); zavarovalništvo in dejavnost pokojninskih skladov, razen obveznega socialnega zavarovanja: zavarovalništvo in dejavnost pokojninskih skladov, kamor spadata kratkoročna ali dolgoročna razpršitev tveganj s prvino varčevanja, ali brez nje in pomožne dejavnosti v finančnem posredništvu (zagotavljanje storitev, vključenih ali tesno povezanih s finančnim posredništvom, če te same niso storitve finančnega posredništva in pomožne dejavnosti v zavarovalništvu in pokojninskih skladih) (Dimovski & Gregorič, 2000, str. 7).

Predmet proučevanja diplomskega dela je ponudba finančnih storitev, ki je na voljo slovenskim povpraševalcem. Ponudba finančnih storitev že dolgo ni več omejena zgolj na bančne institucije, pač pa se z nenehnim razvojem in prilagajanjem potrebam potrošnikov vztrajno širi tudi na druge ponudnike. Čeprav predstavljajo banke eno temeljnih finančnih institucij, morajo za doseganje konkurenčnosti svojo ponudbo širiti in prilagajati trenutnemu povpraševanju na trgu. Varčevalcem je za naložbo presežnih sredstev na voljo vse več možnosti, ki poleg bančnih varčevanj vključujejo tudi naložbe v vzajemne sklade, naložbe neposredno v vrednostne papirje, naložbena zavarovanja in pokojninske sklade. Alternativno bančnemu kreditiranju pa predstavlja lizing. Vsaka izmed finančnih storitev ima svoje značilnosti in je zaradi njih primerna le za določeno skupino ljudi in le za določene namene. Na podlagi tega podajam **osnovno tezo** diplomskega dela, ki pravi, da mora posameznik pri izbiri finančnih storitev kritično presoditi lastnosti le-teh in izbrati sebi in svojim ciljem

najprimernejšo storitev. Na tem mestu velja poudariti, da je namen diplomskega dela predvsem proučitev možnosti naložb in zadolžitev malih gospodarskih subjektov. Čeprav podjetja predstavljajo nepogrešljivi del finančnega sistema, se bomo tokrat omejili le na fizične osebe kot povpraševalce po finančnih storitvah.

Temeljni cilj diplomskega dela je preko teoretično-raziskovalnega pristopa celovito predstaviti ponudbo finančnih storitev, ki so na voljo potrošnikom na slovenskem trgu. To bo najprej zahtevalo teoretično predstavitev finančnega sistema in njegovo razdelitev. Predstavili bomo lastnosti posamezne finančne storitve in ugotovili, s kakšnim namenom se poslužujemo določenih storitev in za katere vrste potrošnikov so primerne. To predstavlja prvi pomožni cilj diplomske naloge. Sledi predstavitev razmer na slovenskem trgu (drugi pomožni cilj) in predstavitev konkretne finančne skupine kot primer celovitosti slovenske ponudbe finančnih storitev (tretji pomožni cilj).

Glavni namen tega diplomskega dela je torej proučiti posamezno vrsto finančnih storitev in prikaz študije primera Skupine Nove KBM. **Metoda dela**, ki sem jo uporabila pri pisanju naloge, je splošno raziskovalna metoda, saj gre za pregled in proučevanje obstoječe literature in znanstvenih del na temo finančnih trgov in storitev. Trg posamezne finančne storitve in navade potrošnikov so na koncu predstavljene še s pomočjo konkretnih statističnih in vsebinskih podatkov, kar odraža stanje trgov v Sloveniji. Gre za povzemanje raziskav objavljenih v tiskanih in elektronskih medijih.

Tema diplomske naloge je v obstoječi literaturi široko obravnavana. Obstajajo številni avtorji, ki so opisovali in proučevali finančne trge in posamezne vrste finančnih storitev. Z vsebinskega vidika torej ni večjih **omejitev** za obravnavo predstavljene teme. Omejitve se pojavljajo pri predstavitvi razmer na trgu, saj se te konstantno spreminjajo (ponudba, novi produkti). Številne spremembe v zadnjem času so predvsem posledica sprememb na finančnih trgih zaradi gospodarske krize.

Struktura diplomskega dela je sestavljena iz dveh sklopov. Prvi del je teoretična predstavitev celotnega finančnega sistema in finančnih storitev. V njem so predstavljene vrste finančnih storitev, ki so na voljo uporabniku. Za vsako posamezno storitev je podana predstavitev, njene prednosti in slabosti, tveganje, davčni vidik in opredelitev, za koga je primerna. Pri vsaki posamezni storitvi so opisane razmere na slovenskem trgu in ponudba, ki je na voljo slovenskim varčevalcem in vlagateljem. Drugi del diplomskega dela predstavlja študija primera finančne Skupine Nove KBM. Skupina predstavlja primer celotne ponudbe finančnih storitev v Sloveniji. Z razvejano mrežo poslovalnic ponuja svojim strankam bančne storitve, storitve trženja investicijskih kuponov vzajemnih skladov, lizing, zavarovalniške storitve, vlaganje v pokojninske sklade, posle z nepremičninami in podobno. Za vsako članico Skupine je podana kratka predstavitev in v nadaljevanju opisani njeni produkti.

1 FINANČNI SISTEM IN FINANČNE STORITVE

Vsak gospodarski osebek upravlja z določenimi sredstvi, ki so lahko realna ali finančna. Želena strukturo sredstev lahko financira z lastnimi sredstvi ali z ustvarjanjem finančnih obveznosti (z zadolževanjem). Tako kot za vse ekonomske celice (gospodinjstva, podjetja, država), tudi za posameznika velja bilančna identiteta. To pomeni, da so njegova realna in finančna sredstva enaka finančnim obveznostim in lastnim virom. Prav obstoj finančnih presežkov in finančnih primanjkljajev predstavlja osnovo financ (Dimovski & Gregorič, 2000, str. 1). Finančni sistemi razvitih držav tržnega gospodarstva so danes sestavljeni iz različnih finančnih institucij, finančnih instrumentov in finančnih trgov, ki s svojim delovanjem omogočijo prenos finančnih prihrankov od gospodarskih subjektov, pri katerih ti prihranki nastajajo, h gospodarskim subjektom, ki potrebujejo dodatna finančna sredstva za financiranje svojih potreb. Tradicionalno imajo med finančnimi institucijami osrednjo vlogo poslovne banke, vendar se v večini razvitih držav njihova vloga zmanjšuje. Posamezni avtorji delijo finančne sisteme v dve skupini: v tržno in bančno usmerjene finančne sisteme. Za tržno usmerjene je značilna visoka razvitost finančnih trgov, še posebej trgov za tako imenovani rizični kapital. V bančno usmerjenih finančnih sistemih pa ti trgi niso tako močno razviti, zato banke izstopajo kot osrednje finančne institucije (Prohaska, 2004, str. 3).

Finančni trg predstavlja skupek odnosov med ponudbo in povpraševanjem po finančnih sredstvih. Prva in osnovna funkcija finančnega trga je v učinkovitosti alociranja finančnih sredstev od suficitnih k deficitnim ekonomskim celicam. Druga osnovna funkcija finančnega trga pa izhaja iz razdelitve na posredni in neposredni finančni trg. Na neposrednem finančnem trgu se izdajajo primarni vrednostni papirji, na primer delnice in obveznice, ki jih dolžniki oziroma njihovi izdajalci prodajajo neposredno končnim upnikom. Na drugi strani lahko slednji te vrednostne papirje prodajo finančnim institucijam, ki na osnovi tega izdajo terjatve do sebe v obliki depozitov, hranilnih vlog in podobno. Na ta način ustvarijo posredne vrednostne papirje. Končni upniki oziroma kupci vrednostnih papirjev tako na posrednem finančnem trgu dobijo namesto neposrednih posredne vrednostne papirje. Na ta način finančne institucije ne opravljajo le alokativne funkcije, temveč tudi spreminjajo neposredne vrednostne papirje v posredne. Pri tem izvajajo funkcijo transformacije, na osnovi katere ustvarjajo nove finančne instrumente (Prohaska, 2004, str. 10). Finančni trg lahko razdelimo glede na ročnost na denarni trg (trgovanje s kratkoročnimi posojili in visoko likvidnimi vrednostnimi papirji) in kapitalski trg (organiziran prenos lastništva nad dolgoročnimi dolžniškimi vrednostnimi papirji in lastniškimi vrednostnimi papirji). Običajen rok oziroma kriterij razlikovanja je eno leto. Kapitalski trg (trg vrednostnih papirjev) lahko nadalje razdelimo še na primarni in sekundarni trg. Na primarnem trgu se trguje z novo izdanimi vrednostnimi papirji, na sekundarnem pa se izvaja prodaja za nakup državnih obveznic, delnic podjetij, dolgoročnih obveznic in podobno (Dimovski & Gregorič, 2000, str. 2).

Zakon o bančništvu (Ur. l. RS št. 131/2006, 1/2008, 109/2008, 19/2009, 98/2009 v nadaljevanju ZBan-1) navaja štiri skupine finančnih storitev, in sicer bančne storitve, vzajemno priznane finančne storitve, dodatne finančne storitve in druge finančne storitve.

Bančne storitve so v 7. členu ZBan-1 opredeljene kot sprejemanje depozitov od javnosti in dajanje kreditov za svoj račun. 10. člen našteva vzajemno priznane finančne storitve. Mednje ravno tako spadajo sprejemanje depozitov in dajanje kreditov. Dodatno spadajo še finančni zakup (lizing), opravljanje storitev plačilnega prometa, izdajanje in upravljanje plačilnih instrumentov, izdajanje garancij in drugih jamstev, trgovanje za svoj račun ali za račun strank, sodelovanje pri izdaji vrednostnih papirjev, svetovanje podjetjem, denarno posredništvo na medbančnih trgih, naložbeno svetovanje, oddajanje sefov ter kreditne bonitetne in investicijske storitve. Finančne institucije lahko posredujejo tudi pri prodaji zavarovalnih polic, nudijo storitve upravljanja plačilnih sistemov, upravljajo pokojninske sklade, nudijo skrbniške in kreditno posredniške storitve. Omenjene storitve spadajo med t. i. dodatne finančne storitve.

1. 1 BANČNE STORITVE

Po tradicionalni opredelitvi so banke finančne institucije, ki sprejemajo vloge na vpogled in odobravajo posojila. Imele so vlogo osrednje finančne institucije in so opravljale funkcijo hranjenja prihrankov prebivalstva, opravljanja plačilnega prometa, posredovanja pri prenosu sredstev od varčevalcev k investitorjem in sodelovanja pri emisiji knjižnega denarja. Večino storitev, ki so pripadale izključno bankam, danes opravljajo nebančne institucije, s tem pa se vloga bank posledično zmanjšuje. Vzajemni skladi, pokojninski skladi in druge nebančne institucije konkurirajo bankam in jih silijo k posodobitvi in razširitvi svojih aktivnosti. Banke zagotavljajo s ponujanjem finančnih storitev nemoten prenos finančnih sredstev v gospodarstvo. Svoje obveznosti morajo oblikovati tako, da privabljajo čim več varčevalcev in ponujajo sredstva, ki ustrezajo in zadovoljujejo potrebe različnih posojilojemalcev (Dimovski & Gregorič, 2000, str. 8).

1. 1. 1 Vrste bančnih storitev

Banke svojim varčevalcem nudijo različne oblike naložb presežnih sredstev. Varčevalci le-te izbirajo glede na svoje želje in potrebe. Pri izbiri varčevanja so pomembne ročnost, likvidnost in tveganje naložbe. Ročnost bančnih vlog je odvisna od vrste bančne vloge in je lahko zelo različna; od kratkoročnih depozitov, depozitov čez noč, do dolgoročnih depozitov (nad 1 leto) in rentnih varčevanj (več let). Likvidnost bančne vloge je zelo omejena. Sredstva so na razpolago po dogovorjenem roku, v primeru želje po predčasni prekinitvi pogodbe sledijo sankcije (premostitveni kredit z višjo obrestno mero kot vezava). Tveganje pri bančnih vlogah je nizko, saj banke zasledujejo restriktivno naložbeno politiko. Pomembna značilnost bančnih vlog je tudi enostavnost pristopa k varčevanju. Vsaka stranka preprosto izpolni svojo zavezo iz varčevalne pogodbe. S strani vlagatelja je to predvsem redno plačevanje pogodbenih zneskov, banka pa je dolžna pripisovati dogovorjene obresti na račun vlagatelja. Vlagatelj natančno ve, kakšna so vlaganja, doba in donosi, kar ima za posledico veliko preglednost naložbe za vlagatelja. Vendar pri tem opozorimo, da so obrestne mere pri dolgoročnih in rentnih varčevanjih spremenljive in v tem primeru donosi vnaprej niso določeni (Združenje družb za upravljanje investicijskih skladov, 2008, str. 20-24).

Vloge na vpogled so prva vrsta bančnih vlog, ki jih banke nudijo svojim varčevalcem. O bančni vlogi govorimo takrat, ko varčevalec položi denar na svoj račun pri banki, banka pa se zaveže, da mu bo denar skupaj z obrestmi vrnila v dogovorjenem času. Pri vlogah na vpogled le-ta ni natančno opredeljen, saj lahko varčevalci denar kadarkoli svobodno dvignejo iz računa. Likvidnost je torej izredno visoka, donos takšne vloge pa zaradi zgoraj omenjenih razlogov nizek. Najbolj pogosta oblika varčevanja v bankah so vezane vloge. Temelj vsake vezane vloge je pogodba o varčevanju, kjer so opredeljene vse pogodbene obveznosti banke in varčevalca. Likvidnost vezanih vlog je omejena. V zameno dobi varčevalec ustrezno višjo obrestno mero. Višina obrestne mere s podaljševanjem dobe vezave narašča (Združenje družb za upravljanje investicijskih skladov, 2008, str. 20). Depozit je vsako vplačilo denarnih sredstev ene osebe v korist druge osebe, ki je opravljeno na podlagi pogodbe o denarnem depozitu ali na podlagi drugega pravnega posla, pri katerem vplačnik pridobi od prejemnika vplačila pravico zahtevati vrnitev vplačanih sredstev v določenih rokih (ZBan-1). Depozite je mogoče sklepati s fiksnim rokom vezave ali z avtomatskim podaljšanjem. Pri slednjem se v primeru, da komitent ne prekine depozita, le-ta podaljša za isto obdobje, kot je prvotno dogovorjeno v pogodbi. Odstop od pogodbe o vezavi depozita praviloma ni možen. V izjemnih primerih se varčevalec z banko dogovori za najem premostitvenega posojila. Sklene se nova pogodba, v kateri je določeno, da se premostitveni kredit poplača s sredstvi vezave ob zapadlosti depozita. Obrestna mera premostitvenega posojila je za določen odstotek višja kot obrestna mera depozita (Združenje družb za upravljanje investicijskih skladov, 2008, str. 20-24).

Rentna varčevanja so dolgoročna oblika varčevanj, ki trajajo več let. Za zagotavljanje sredstev je običajno določena neka frekvenca (največkrat mesečno in dogovorjen znesek). Tovrstna varčevanja so namenjena predvsem izboljšanju življenjskega standarda v prihodnosti (na primer po upokojitvi), ali varčevanju v korist tretjih oseb (na primer za šolanje otrok). Rentna varčevanja predstavljajo komitentom varno naložbo denarja za prihodnost, banka pa z njimi pridobi kvalitetna dolgoročna sredstva. Primerna so za bolj konzervativne vlagatelje z željo po visoki varnosti, ki jim je donosnost drugotnega pomena. Slabost večletnih rentnih varčevanj je predvsem nelikvidnost (Združenje družb za upravljanje investicijskih skladov, 2008, str. 24).

Čeprav Zakon o potrošniških kreditih (Ur. l. RS št. 77/2004-UPB1, 111/2007 v nadaljevanju ZPotK-UPB1) opredeljuje več vrst kreditov in kreditnih razmerij, banke svojim komitentom ponujajo samo gotovinska posojila in odobritev dovoljene prekoračitve sredstev na transakcijskem računu. Na podlagi pisne pogodbe nastane pogodbeno kreditno razmerje, s katerim se banka zaveže dati kreditojemalcu gotovinsko posojilo, ta pa se zaveže, da bo pogodbene obveznosti poravnal v dogovorjenem roku in na način kot je opredeljeno v kreditni pogodbi. 7. člen ZPotK-UPB1 opredeljuje, da mora kreditna pogodba vsebovati čisto vrednost kredita, če le-ta obstaja. Poleg tega so obvezna sestavina pogodbe še opredelitev efektivne obrestne mere (vsi stroški, ki nastanejo pri dodelitvi kredita, so izraženi kot odstotek od vrednosti kredita) in pogoji, pod katerimi se le-ta lahko spremeni, način obrestovanja in

prilaganja obrestne mere, stroški, ki niso vključeni v efektivno obrestno mero, pogoji plačila in zavarovanja, ki jih je dolžan zagotoviti kreditojemalec, pravica odstopa od pogodbe in pravica vračila kredita pred njegovo zapadlostjo. Potrošniški krediti so običajno nenamenski, kar pomeni, da kreditojemalec s pridobljenimi sredstvi sam razpolaga in jih porabi za kakršenkoli namen. Poznamo tudi namenske kredite (na primer stanovanjske in avtomobilske kredite), kjer banka nakaže sredstva direktno določenim izvajalcem, prodajalcem (na primer gradbenim izvajalcem, prodajalcem stanovanj, avto hišam in drugim).

1. 1. 2 Donos in tveganje bančnih vlog

Donosnost bančne vloge je nizka, saj spadajo naložbe v bančne produkte med netvegane naložbe. Banke izvajajo restriktivno naloženo politiko. To pomeni, da večji del svojih sredstev nalagajo v manj tvegane državne vrednostne papirje ter kredite prebivalstvu in podjetjem, preostali manjši del pa nalagajo direktno na kapitalni trg, kjer se ob višjem tveganju dosega tudi višji dobički (Združenje družb za upravljanje investicijskih skladov, 2008, str. 21). Donos je vnaprej znan in banka se s pogodbo o varčevanju zaveže, da bo obresti izplačala po določenem roku. Drugače je pri dolgoročnih depozitih in rentnih varčevanjih, kjer je obrestna mera spremenljiva in se med trajanjem varčevanja lahko zgodi, da ne dosega več vlagateljevih pričakovanj. Kot posledico globalne gospodarske in finančne krize je Vlada Republike Slovenije sprejela ZBan-1, po katerem so vse bančne vloge v posamezni banki ali hranilnici, s sedežem v Republiki Sloveniji, v celoti zajamčene do 31. 12. 2010. Po tem datumu so vloge pri posamezni banki ali hranilnici zajamčene do zneska 100.000,00 EUR. Pri izračunu zneska zajamčene vloge se upošteva neto stanje vloge, to je stanje vloge v posamezni banki ali hranilnici, zmanjšano za morebitne neporavnane obveznosti do te banke ali hranilnice. Vlogo predstavlja skupno stanje vseh terjatev posameznika do banke v evrih in tujih valutah na podlagi pogodbe o vodenju transakcijskega računa, hranilne vloge, denarnega depozita in potrdila o depozitu. V primeru stečaja banke ali hranilnice je najpozneje v treh mesecih od začetka stečajnega postopka zajamčena vloga izplačana pri banki prevzemnici, ki jo določi Banka Slovenije (Nova KBM, 2010a).

1. 1. 3 Davčni vidik

Obresti od denarnih depozitov pri bankah in hranilnicah, ki jih prejmejo davčni zavezanci Republike Slovenije, so obdavčene po pravilih Zakona o dohodnini (ZDoh-2). Obresti so obdavčene ceduralno, kar pomeni, da se ne vključujejo v letno davčno osnovo za dohodnino, ampak se jih obdavči kot samostojni del prihodkov. Obresti od denarnih depozitov za leto 2009 in 2010 bodo obdavčene po 20 % stopnji. Davčno osnovo predstavlja seštevka vseh obresti v letu, ki jih posameznik doseže pri vseh bankah in hranilnicah, zmanjšan za 1.000,00 EUR (Nova KBM, 2010a).

1. 1. 4 Za koga so primerne

Naložbe v bančne depozite in varčevanja so namenjene tistim varčevalcem, ki tveganju niso naklonjeni in pri plemenitju svojih sredstev dajejo večji poudarek varnosti naložbe. Dolgoročnejša rentna varčevanja so še posebej namenjena mladim družinam, ki varčujejo sredstva za prihodnost otrok, in vsem aktivnim zaposlenim, ki jim tovrstna varčevanja predstavljajo t. i. tretji steber varčevanja za pokojnino. Kreditni posli so namenjeni potrošnikom, ki potrebujejo dodatna denarna sredstva. Banke jih ponujajo tako komitentom kot nekomitentom. Glede na namen in ročnost kredita so namenjena različnim ciljnim skupinam (na primer občanom, študentom, tistim, ki rešujejo stanovanjski problem, kupujejo avtomobil).

1. 1. 5 Ponudba na slovenskem trgu

Slovenskemu potrošniku so na razpolago poslovalnice 19 bank v Sloveniji (domačih in tujih). Glede na tržni delež (30,2% na dan 31. 12. 2008) in bilančno vsoto (14.346.977 tisoč EUR na dan 31. 12. 2008) je daleč največja Nova Ljubljanska banka d. d. Sledijo Nova kreditna banka Maribor d. d. (9,6% tržni delež), Abanka Vipava d. d. (8,0%), UniCredit banka Slovenija d. d. (6,1%), SKB banka d. d. (5,5%), Banka Koper (5,3%) in Banka Celje (5,1%). Ostale banke so imele na dan 31. 12. 2008 manj kot 5-odstotni tržni delež (Združenje bank Slovenije, 2009). Vse banke ponujajo klasične bančne storitve v obliki vlog na vpogled, depozitov in različne vrste varčevanj z odpovednim rokom. Tovrstna varčevanja opredelijo z določenimi značilnostmi (na primer odpovedni rok, minimalni plogi, obrestna mera) in takšna ponujajo določenim ciljnim skupinam. Mnoge banke imajo tako oblikovana varčevanja za najmlajše, varčevanja za mlade, za tiste, ki rešujejo stanovanjski problem in podobno. Manj pogosta so rentna varčevanja, ki sem jih pri pregledu ponudbe slovenskih bank zasledila le pri nekaterih (večjih) bankah. Ponujajo jih Nova Ljubljanska banka d. d., Nova kreditna banka Maribor d. d., Volksbank d. d. Ljubljana in Banka Sparkasse d. d. Pri omenjenih bankah so na voljo tako klasična nenamenska rentna varčevanja, kot tudi namenska varčevanja za reševanje stanovanjskega problema. Pri nekaterih »stanovanjskih« varčevanjih ponujajo možnost, da se po poteku varčevanja najame stanovanjski kredit pod bolj ugodnimi pogoji (na primer Stanovanjsko-varčevalni račun Nove KBM d. d. in Stanovanjsko varčevanje banke Sparkasse). Zanimivo varčevanje sem zasledila pri Abanki d. d., in sicer Kombinirano naložbo. Gre za obliko varčevanja, ki traja nad eno leto. 60% sredstev se veže kot depozit, 40% pa se naloži v vzajemne sklade. Podoben produkt ponuja Nova KBM d. d., in sicer Naložbeni duet, kjer se polovica sredstev naloži v poljuben Infondov sklad, polovica pa se jih veže kot depozit s stimulatивно fiksno obrestno mero.

Potrošniške in stanovanjske kredite ponujajo vse banke, medtem ko avtomobilski kredit ponujajo na primer NLB d. d., NKBM d. d. in Abanka d. d.. Večje banke imajo v ponudbi kreditov običajno kakšno posebnost. NLB d. d. ponuja kredit za nakup zdravstvenih pripomočkov, Abanka Vipava d. d. in Nova KBM d. d. kredit za financiranje študija in Banka Koper kredit za nakup računalnika in plačilo počitnic.

1.2 ZAVAROVALNIŠTVO

Človek se je skozi zgodovino srečeval z različnimi tveganji. S časom so se začele oblikovati skupnosti, ki so z združevanjem razdelile tveganje na več subjektov in skupno nosile posledice. Znotraj takšnih rizičnih skupnosti se je postopoma pojavil posrednik, ki ga danes predstavlja zavarovalnica. Posredniki so zbrana sredstva nalagali in oplajali ter izplačevali članom skupnosti, ki jih je doletela nesreča. Tako se je začela organizirana dejavnost zavarovanja. Do danes se je zavarovalništvo precej spremenilo. Postalo je pomemben segment trga finančnih storitev, ki posameznikom ponuja široko izbiro zavarovalnih produktov. Stopnja razvoja zavarovalništva in s tem višina vplačane premije na prebivalca pa je tudi eden izmed pomembnih kazalnikov razvitosti države. Velja, da višji ko je delež zavarovalnih premij v bruto domačem proizvodu države, bolj razvita je država (Starman, 2008a, str. 1. 1-1 in 1. 2-1). Slovenski zavarovalni trg spada med srednje razvite zavarovalne trge. V letu 2007 je bilo v Sloveniji 1.894 milijonov EUR zbrane premije, kar pomeni da je delež zavarovalništva v BDP znašal 5,7%. V Evropski uniji (EU 25) je delež premij v BDP istega leta znašal 8,8%. Pomembno dejstvo pri tem je, da je bil delež pred tem že višji, a se je s pristopom novih članic nekoliko znižal. Glede na povprečje Evropske unije je delež v Sloveniji dokaj nizek (Starman, 2008b, str. 1. 2-1).

1.2.1 Vrste (naložbenih) zavarovalnih produktov

Zavarovalne produkte lahko delimo glede na predmet, ki ga zavarujemo. Tako ločimo zavarovanje stvari, zavarovanje oseb ter transportno in kreditno zavarovanje. Zakon o zavarovalništvu (UL RS št. 13/2000) razvršča zavarovanja na skupine, podskupine in vrste. Glavni skupini sta premoženjsko in življenjsko zavarovanje, ki se delita na 24 skupin, ta pa nadalje v 87 podvrst. Takšna razdelitev je posledica približevanju Evropski uniji in uporabi evropskih standardov. Na tem mestu bomo podrobneje predstavili le dve vrsti zavarovanj, in sicer prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje in naložbeno življenjsko zavarovanje. Ti dve vrsti predstavljata alternativo ostalim varčevanjem in ostalim naložbenim možnostim. Zavarovanec namreč po preteku določenega obdobja ali po izpolnitvi določenih pogojev, koristi privarčevana sredstva, kar se pri mnogih drugih vrstah zavarovanj ne zgodi.

Skozi vsa starostna obdobja se posameznik srečuje z mnogimi nevarnostmi, ki pretijo nanj. Varnost si lahko zagotovi s sklenitvijo življenjskega zavarovanja. Ker se takšna zavarovanja največkrat sklepajo za dobo daljšo od 10 let, predstavljajo tovrstna zavarovanja varčevanje za kasnejše starostno obdobje, hkrati pa v primeru smrti zavarovanca z izplačilom zavarovalnine poskrbijo za finančno varnost njegove družine. Življenjska zavarovanja so v zadnjih letih doživela zelo veliko rast. Zgovorno o tem priča podatek, da je leta 1991 premija vseh življenjskih zavarovanj znašala 780 milijonov SIT (3,25 milijona EUR), konec leta 2007 pa kar 609,3 milijone EUR. Istega leta je bilo število sklenjenih življenjskih zavarovanj 1.214.535, celotni znesek vplačane premije je predstavljal že 32,2% celotne premije vseh zavarovanj v Sloveniji. Glavne razloge za povečanje zanimanja za tovrstna zavarovanja najdemo v padanju pasivnih obrestnih mer ter v obdavčitvi le-teh ter v spoznanju ljudi, da je

država velik del socialne varnosti in varne starosti prenesla na njihova ramena (Vončina, 2008, str. 3. 1-1 – 3. 1-5).

Najbolj razširjena so t. i. mešana življenjska zavarovanja, kjer se posameznik zavaruje za primer doživetja in smrti. Sicer poznamo zavarovanja, kjer se zavaruje bodisi zgolj za primer smrti bodisi zgolj za primer doživetja in tudi zavarovanja na točno določen rok (zavarovalnica se izplača ob poteku dobe ne glede na to, ali je zavarovanec medtem umrl ali je še živ), zavarovanje dote, življenjsko zavarovanje s kritjem kritičnih bolezni ... Najbolj zanimiva so življenjska zavarovanja, ki so vezana na enote investicijskih skladov. Pri teh zavarovanjih nosijo naložbeno tveganje zavarovanci. Zavarovalna vsota (višina kritja) se spreminja z indeksom, na katerega je zavarovanje vezano. Največkrat so tovrstna zavarovanja vezana na borzni indeks, ali na indeks naložbenega portfelja, ki ga zavarovalnica oblikuje sama. Za takšno zavarovanje se bodo odločale osebe, ki se jim zdi pomembno, da bo njihov denar dobro naložen in bodo po določenem obdobju prejele zavarovalno vsoto, katere višina bo odvisna od stanja vrednostnih papirjev na borzi. Običajno se takšnim zavarovalnim pogodbam dodajo klavzule, ki ščitijo zavarovanca pred prevelikimi nihanjem na borzi tik pred iztekom zavarovanja, omogočeno pa je tudi podaljšanje zavarovalne dobe po njenem izteku (Šenk, 2008, str. 3.1. 15 – 3. 1-19).

Vedno večji pomen v naložbenih odločitvah posameznika predstavlja sklenitev prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. V prejšnjem stoletju so se razvili sistemi javnih pokojninskih zavarovanj, ki večini starejših omogočajo redno izplačevanje pokojnin. V Sloveniji in v večini ostalih državnih pokojninskih sistemih velja, da se financirajo po načelu medgeneracijske solidarnosti (t.i. *pay-as-you-go* sistem). Aktivni prebivalci s plačevanjem prispevkov omogočajo sedanji upokojeni generaciji izplačevanje pokojnin, hkrati pa pričakujejo, da bo mlajša generacija zagotavljala pokojnine njim. S staranjem prebivalstva in vedno nižjo rodnostjo se vse bolj kažejo predvsem pomanjkljivosti takšnega pokojninskega sistema. Razmerje med aktivnim prebivalstvom in upokojenci je vedno slabše. To pomeni, da vedno manjše število zaposlenih plačuje prispevke in po drugi strani zagotavlja pokojnine vedno večjemu številu upokojencev. Mlajša generacija je tako prisiljena za svojo pokojnino še dodatno varčevati, saj jim sedanji sistem predvideva prenizke prihodke po upokojitvi. Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje predstavlja t. i. drugi steber pokojninskega sistema v Sloveniji. Zavarovanec lahko postane vsak posameznik, ki je že zavarovanec obveznega pokojninskega zavarovanja. Glavne značilnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja so določene v pokojninskem načrtu. Pokojninski načrt oblikuje izvajalec, ki je lahko zavarovalnica, pokojninska družba, ali pokojninski sklad. Pokojninski načrt največkrat zajema zavarovanje za dodatno starostno pokojnino in predčasno starostno pokojnino, lahko pa tudi dodatno invalidsko ter dodatno družinsko pokojnino (Bešter, 2008, str. 3. 2-1, 3. 2-2, 3. 2-14).

Oseba sklene tovrstno zavarovanje tako, da z zavarovalnico ali pokojninsko družbo sklene pogodbo. V primeru, da je upravljavec pokojninski sklad le-ta pristopi k pravilom sklada. Zavarovalec nalaga svoja sredstva na ta način, da plačuje premijo. Premija se praviloma

plačuje mesečno, lahko tudi polletno ali letno, možna so tudi dodatna enkratna vplačila. Vsa sredstva zavarovancev so knjižena na njihove osebne račune, ki jih nato upravljavec investira v različne naložbe, da bi se povečala njihova vrednost. Naložbe sredstev se nalagajo v največjo in izključno korist zavarovancev in vedno sledijo načelu preudarnosti. Posameznik lahko svoja sredstva prenese k drugemu izvajalcu pokojninskega načrta, vendar mora ob tem zadostiti nekaterim pogojem: premija mora biti plačana najmanj za 36 mesecev (razen v primeru spremembe delodajalca), biti mora podana pisna izjava, izvajalec mora prenos izpeljati najkasneje v roku 30 dni, ob tem pa ima tudi pravico do povračila stroškov prenosa (Bešter, 2008, str. 3. 2-15, 3. 2-16, 3. 2-18). Zaradi zagotovitve zaščite pravic in interesov zavarovancev, zagotavljanja finančne stabilnosti in trdnosti izvajalcev zavarovanja ter zaradi preprečitve davčnih zlorab in goljufij, se nad izvajalci pokojninskih načrtov izvaja tudi zunanji nadzor. Njihovo delovanje nadzirajo minister, pristojen za delo (nadzor pokojninskega načrta), Agencija za trg vrednostnih papirjev in Agencija za zavarovalni nadzor (delovanje vzajemnih pokojninskih skladov, pokojninskih družb in zavarovalnic), davčni urad (uveljavljanje davčnih olajšav) in drugi (Bešter, 2008, str. 3. 2-22).

1. 2. 2 Donos in tveganje

Donos pri življenjskih zavarovanjih z naložbenim tveganjem sicer ni zajamčen. Kot rečeno se spreminja glede na gibanje indeksa, na katero je zavarovanje vezano. V mnogih primerih je možen dogovor o najmanjši vrednosti indeksa, ali o največjem možnem padcu v nekem časovno omejenem obdobju (Šenk, 2008, str. 3. 1-17). Obstajajo tudi naložbena zavarovanja, ki vlagateljem vendarle ponujajo nek zajamčen donos, vendar je njihova ponudba v Sloveniji skromna. Večina ponudnikov jamči neto ali bruto vplačila, ali določen odstotek dosežene točke, večina pa je takih, ki v določenem obdobju jamčijo določen kumulativni donos. Vendar je pred sklenitvijo takšnega zavarovanja vredno proučiti, ali je sklenitev smiselna, saj vsaka garancija nekaj stane. Skozi zgodovino se je pokazalo, da garancija dolgoročno niti ni smiselna (Srnovršnik, 2010). Zavarovalniški produkti spadajo med srednje tvegane naložbe. Vrednost premoženja se spreminja v odvisnosti od gibanja portfelja, v katerega so sredstva naložena. Ker so to dolgoročne naložbe, ki običajno trajajo vsaj 10 let, se vendarle pričakuje določeno rast. Z izjemo zajamčenega dela se lahko zgodi, da vrednost premoženja po poteku zavarovanja ne dosega pričakovanj vlagatelja. Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je vrsta zavarovanja, kjer zavarovanec prevzema naložbeno tveganje z zajamčenim donosom. Po predpisih ministrstva za finance minimalni zajamčeni donos ne sme biti nižji od 40% povprečne letne obrestne mere za državne vrednostne papirje z dospelostjo nad enim letom. Zagotavljanje minimalnega zajamčenega donosa je nujno, dejanski zajamčen donos pa je pri posameznem izvajalcu zavarovanja opredeljen v pokojninskem načrtu (Bešter, 2008, str. 3. 2-17).

1. 2. 3 Davčni vidik

Leta 1999 je bil sprejet Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov (Ur. l. RS št. 96/2005-UPB1), po katerem so vsa zavarovanja z dobo daljšo od 10 let oproščena plačila 6,5% davka

od zavarovalnih poslov. To torej vključuje vsa življenjska zavarovanja, ki predvidevajo po izteku dobe izplačilo v enkratnem znesku, ali v obliki rent in je njihova doba daljša od 10 let. Med letom vplačana premija se ne sme upoštevati kot davčna olajšava pri dohodninski napovedi. Dohodnina od dohodka iz življenjskega zavarovanja se ne plača, če je zavarovalna doba daljša od 10 let in je zavarovanec in upravičenec ista oseba.

Pri prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju lahko davčne ugodnosti koristita tako delodajalec kot zavarovanec (v primeru, da oba plačujeta premijo). Za leto 2008 je znesek davčne olajšave znašal največ 24% obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma 5,844% plače zavarovanca, vendar ne več kot 2.526,23 EUR. V primeru, da premijo plačujeta tako zavarovanec kot delodajalec, se pri izračunu davčnih olajšav upošteva kumulativni znesek vplačanih premij. Prednost pri uveljavitvi davčne olajšave ima delodajalec. Od zneska premije, ki jo vplača delodajalec, se ne plačuje akontacije dohodnine niti se ne odvaja prispevkov za socialno varnost. Premije, ki jih za svoje zaposlene vplačuje delodajalec, se mu priznavajo kot olajšave pri plačilu davka od dobička pravnih oseb ter pri plačilu davka od dohodkov iz dejavnosti. Zavarovancu se za znesek premije, ki jo vplača sam, zniža osnova za dohodnino (Bešter, 2008, str. 3. 2-22). Ob izplačilu sredstev (enkratno ali obročno) se le-ta upoštevajo pri izračunu dohodnine za tisto leto, v katerem so izplačana (Moja naložba, 2010).

1. 2. 4 Za koga so primerne

Življenjska zavarovanja so zaradi svojih značilnosti primerna za velik del aktivnega prebivalstva. Ponudniki tovrstnih storitev so si oblikovali določene ciljne skupine, za katere je sklenitev tovrstnega zavarovanja še posebej smiselna. Prva skupina so (mlade) družine, pri katerih je glavni dejavnik tveganja njihova finančna preskrbljenost. V primeru smrti enega od zakoncev, ostane edini vir dohodka dohodek drugega zakonca. Čeprav je družina po smrti upravičena do pokojnine po zakonu (ZPIZ in ZPIZ-1), je višina le-te odvisna od izpolnjevanja mnogih pogojev, med katerimi je tudi delovna doba. Predvsem v primeru mladih družin lahko torej z gotovostjo trdimo, da bo skupni dohodek družine po smrti precej manjši. Takšna družina je potisnjena na rob preživetja. Odpovedati bi se morala dosedanjemu načinu življenja in tudi drugim življenjskim ciljem (npr. izobrazba otrok) (Vončina, 2008, str. 3. 1-7). Smiselnost sklenitve življenjskega zavarovanja se pokaže tudi na primeru ljudi, ki dosegajo nadpovprečne dohodke, in vseh ostalih, katerim tveganje predstavlja starostna preskrbljenost. V obeh primerih nastaja vrzel med sedanjimi dohodki in dohodki po upokojitvi. Pri ljudeh, ki imajo nadpovprečne dohodke je to posledica socialnega transferja (prenos sredstev, od tistih, ki imajo visoke pokojnine do tistih z nizkimi pokojninami) in omejitve maksimalne pokojnine. Pri vseh ostalih pa pokojninski sistem že tako predvideva vedno nižji odstotek pokojninske osnove, ki bo po upokojitvi predstavljal dohodek posameznika. V tem primeru gre torej za tveganje, da se bo moral posameznik po upokojitvi odreči dosedanjemu načinu življenja, saj bo finančno omejen z mnogo nižjimi sredstvi. Na tem mestu izpostavimo še pomen življenjskega zavarovanja za samostojne podjetnike, saj ti skoraj vedno vplačujejo le minimalne zneske v obvezno pokojninsko blagajno, kar posledično pomeni minimalno

pokojnino (Vončina, 2008, str. 3. 1-8). Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je tako primerno za celoten aktivni del prebivalstva, predvsem pa za mlajšo in srednjo generacijo z namenom nadomestitve znižanja pokojnin iz naslova obveznega pokojninskega zavarovanja.

1. 2. 5 Ponudba na slovenskem trgu

Leta 2007 je v Sloveniji poslovalo 15 zavarovalnic (Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba d. d.; ARAG zavarovanje pravne zaščite d. d.; Generali Zavarovalnica d. d.; GRAWE Zavarovalnica d. d.; Merkur zavarovalnica d. d.; NLB Vita, življenjska zavarovalnica d. d.; SID–prva kreditna zavarovalnica d. d.; KD Življenje, zavarovalnica d. d.; Triglav, Zdravstvena zavarovalnica d. d.; Victoria-Volksbanken, zavarovalniška delniška družba, podružnica za Slovenijo; Vzajemna zdravstvena zavarovalnica d. v. z.; Wiener Städtische zavarovalnica d. d.; Zavarovalnica Maribor d. d.; Zavarovalnica Tilia, d. d.; Zavarovalnica Triglav d. d.), dve pozavarovalnici (Pozavarovalnica Sava d. d. in Pozavarovalnica Triglav RE d. d.) ter še dve drugi zavarovalni družbi (Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja d.d. in Sklad obrtnikov in podjetnikov). Značilnost slovenskega zavarovalnega trga je, da 80% trga obvladujejo 4 največje zavarovalnice in da 2/5 celotne zavarovalne premije v Sloveniji pobere Zavarovalnica Triglav d. d. (Starman, 2008b). Življenjska zavarovanja z naložbenim tveganjem ponuja večina zavarovalnic v Sloveniji, na slovenskem trgu delujeta tudi dve življenjski zavarovalnici, ki ponujata izključno tovrstna zavarovanja. To sta KD Življenje d. d. in NLB Vita, življenjska zavarovalnica d.d. Največji ponudnik prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja v Sloveniji je Kapitalska družba ZVPSJU, ki ima skoraj 34% vseh zavarovancev. Sledita Prva osebna zavarovalnica in Skupna pokojninska družba z malo več kot 13%. Število zavarovancev se povečuje, s tem pa raste tudi premoženje, s katerim upravljajo slovenski pokojninski skladi. Podrobnejša predstavitev poslovanja pokojninskih skladov v Sloveniji v tretjem trimesečju 2009 je predstavljeno v Prilogi 1.

Tabela 1: Ponudniki prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja v Sloveniji

Ponudnik	število zavarovancev	delež
ZVPSJU (KAD)	191.026	33,95%
PRVA OSEBNA ZAVAROVALNICA	78.065	13,87%
SKUPNA	74.333	13,21%
POKOJNINSKA DRUŽBA A	47.000	8,35%
ZAVAROVALNICA TRIGLAV	44.182	7,85%
SODPZ (KAD)	40.244	7,15%
KVPS (KAD)	35.382	6,29%
MOJA NALOŽBA	32.118	5,71%
OUPS BANKA KOPER	5.957	1,06%
LEON 2 GENERALI	4.750	0,84%
DELTA PROBANKA	4.232	0,75%
ABANKA VIPA	2.978	0,53%
ADRIATIC SLOVENICA	2.370	0,42%

Vir: Dnevnik, 2010

1.3 LIZING

Zakon o bančništvu (ZBan-1) v 10. členu opredeljuje lizing kot dajanje sredstev v zakup, katerega trajanje je približno enako pričakovani življenjski dobi, ki je predmet zakupa, in pri katerem zakupnik pridobi večino koristi od uporabe sredstev ter prevzame celotno tveganje posla. Pravni lastnik sredstva je tako tisti, ki daje sredstvo v zakup (dajalec lizinga), ekonomski lastnik pa njegov uporabnik (jemalec lizinga). Predmet lizinga so tehnologija, zgradbe, prevozna sredstva in podobno. Če primerjamo lizing s čistim najemom, ugotovimo, da se razlikuje po tem, da vsebuje tudi nekatere elemente prodajne in posojilne pogodbe. V primerjavi s prodajno pogodbo se razlikuje predvsem v tem, da pri prodaji prenašamo lastninsko pravico, pri lizingu pa pravico do uporabe. Najemodajalec ne namerava zadržati stvari po roku najema, zato lizinška pogodba vsebuje tudi določilo, da se najemodajalec obveže prodati stvar, če najemodajalec to želi. Lizing podjetje prejema najemnino, ki je sestavljena iz amortizacije, obresti za uporabljena sredstva, stroškov vzdrževanja in ostalih stroškov po pogodbi ter dobička lizing podjetja. Celotni znesek se razdeli na obroke, ki ga najemodajalec plačuje periodično vnaprej. Lizing ima v primerjavi s bančnim posojilom določene prednosti in tudi slabosti. Običajno je financiranje z lizingom dražje, vsaj za stroške in dobiček lizing podjetja (Potočnik, 2000, str. 208-210).

1.3.1 Vrste lizinga

Lizinška podjetja so zelo fleksibilna in se hitro odzivajo na spremembe na trgu, zato se njihovi produkti hitro spreminjajo in prilagajajo samemu povpraševanju. V splošnem se lizinški produkti delijo na finančne in operativne, tako v pravnem, vsebinskem in davčnem vidiku (Može, 2008, str. 51).

O finančnem lizingu govorimo, ko s prenosom stvari k najemniku preidejo nanj tudi vsa tveganja in koristi povezana s predmetom lizinga. Lizingodajalec uživa vse pravice povezane z ekonomskim lastništvom predmeta, ni pa pravni lastnik predmeta. Za finančni lizing je značilno, da obstaja velika verjetnost, da se bo po poteku pogodbe lastninska pravica prenesla na najemnika in da ima najemnik pravico in možnost kupiti pogodbeni predmet po ceni, ki je na dan, ko bo to pravico mogoče izkoristiti, pričakovano nižja od njegove takratne poštene vrednosti. Finančni lizing se načeloma uporablja takrat, ko lizingodajalec pričakuje, da bo predmet v uporabi celotno življenjsko dobo, da ne bo tehnološko zastarel in se tudi njegova cena v času lizinga ne bo bistveno spremenila. Davčno se je do leta 2007 lizing obravnaval le kot promet blaga, od leta 2007 dalje pa je dopuščena tudi oblika, da se sam predmet lizinga obravnava kot promet blaga, obresti financiranja pa kot oproščena finančna storitev. Pogodba o finančnem lizingu lahko vsebuje vnaprej dogovorjeno odkupno opcijo. To je znesek, ki ga mora lizingodajalec po poteku pogodbe plačati za dejanski prenos lastništva. To je običajno zadnji obrok, ni pa njuno. Praviloma je v pogodbi dogovorjeno, da najemnik nima pravice enostransko razdreti pogodbe in predmet lizinga predčasno vrniti lastniku. Pogosto je dogovorjena pravica do predčasnega odkupa predmeta lizinga s strani lizingodajalca. Finančni lizing je najpogostejša oblika lizinških produktov (Može, 2008, str. 52).

Za operativni lizing ali poslovni najem je značilno, da so pogodbena razmerja krajša od življenjske dobe predmeta lizinga, kar posledično pomeni, da se z obročnimi odplačili jemalca lizinga stroški v lizing danega predmeta običajno ne pokrijejo. Dajalec lizinga se v tem primeru zanaša na preostalo vrednost predmeta lizinga. Razlika v primerjavi s finančnim lizingom je tudi ta, da pogodba vsebuje pravico do preklica pogodbe in je tako tveganje odpovedi na strani dajalca lizinga. Dajalec lizinga v primeru operativnega lizinga nosi vsa ostala tveganja, medtem ko ima jemalec lizinga možnost odkupa pogodbenega predmeta le po tržni ceni (Može, 2008, str. 53).

Finančni in operativni lizing predstavljata bazo lizinških produktov, obstajajo pa še različne kombinacije lizinga. Omenimo lizing z vključenimi storitvami (*full leasing*), ki je najbolj pogost pri financiranju vozil. Najemnina v tem primeru vsebuje tudi stroške ostalih storitev, ki so neposredno povezani s predmetom lizinga (na primer strošek registracije avtomobila, zavarovanje). Posebna oblika financiranja je tudi »*sale and lease back*«, kjer lastnik predmet najprej proda lizing podjetju, nato pa ta isti premet vzame nazaj na finančni lizing. Predmet lizingojemalec tako še naprej uporablja, pridobi pa likvidnostna sredstva (Može, 2008, str. 53).

1. 3. 2 Za koga je primeren

Lizing je primeren za vse, ki jim trenutna sredstva ne zadoščajo za pokrivanje trenutnih potreb. Predstavlja alternativo bančnim kreditom kot načinu financiranja. Pri sklenitvi lizinga se običajno uporabljajo manj stroga pravila kot pri najetju kredita (ugotavljanje kreditne sposobnosti), zato so bili sprva namenjeni komitentom z nižjo boniteto. Velikokrat predstavlja lizing edino možnost financiranja za novonastala in neveljavljena podjetja, ki še nimajo zadostnega zaupanja bank (Može, 2008, str. 53). Enako tako velja za mlade, na novo zaposlene povpraševalce po finančnih storitvah, ki jim lahko lizing predstavlja odskočno desko za nadaljnje ustvarjanje premoženja.

1. 3. 3 Ponudba na slovenskem trgu

Na slovenskem trgu deluje 17 lizinških podjetij. Po vrednosti prodaje je zadnja leta največji ponudnik lizing storitev Hypo Leasing. Sledijo mu Skupina SKB, Summit Leasing in Skupina NLB Leasing. Podjetja širijo svojo ponudbo na različna področja lizinga. Na področju premičnin je bil v letu 2009 vodilni Hypo Leasing z 282 milijoni EUR skupne prodaje (23% tržni delež), na drugem mestu je Skupina SKB, ki je večino posla ustvarila s prodajo vozil. Pri prodaji nepremičnin prav tako vodilno mesto pripada Hypo Leasingu, ki obvladuje 62% trga, sledita Unicredit Leasing z 11,6% in Skupina NLB Leasing z 7,5% tržnim deležem. V letu 2009 so skoraj vsi ponudniki beležili upad prodaje v primerjavi z letom prej. Kot razlog za takšno poslovanje gotovo lahko navedemo dejstvo, da kar 40% prodaje lizinga premičnin predstavljajo vozila. Slabe gospodarske razmere so povzročile krčenje prodaje avtomobilov, še večji upad pa se je pojavil pri prodaji dostavnih in komercialnih vozil. Na slabše rezultate je vplivalo tudi zmanjšano povpraševanje po nakupu nepremičnin (Milač, 2010).

1. 4 TRGOVANJE S FINAČNIMI INSTRUMENTI

Zakon o trgu finančnih instrumentov (Ur. l. RS št. 67/2007, 69/2008, 40/2009) v 7. členu opredeli finančne instrumente kot skupno ime za prenosljive vrednostne papirje, instrumente denarnega trga, izvedene finančne instrumente, enote kolektivnih naložbenih podjetij ter druge nezapletene finančne instrumente.

1. 4. 1 Vrste finančnih instrumentov

Značilnost prenosljivih vrednostnih papirjev je, da se z njimi lahko trguje na kapitalskih trgih. Z izjemo plačilnih instrumentov mednje sodijo delnice, obveznice in druge vrste lastniških in dolžniških vrednostnih papirjev. Delnice so lastniški vrednostni papirji, ki predstavljajo delež v lastnini delniške družbe. Kupec si z lastništvom delnice pridobi tudi številne druge pravice, in sicer: pravico do izplačila dividend, predkupno pravico pri izdaji novih delnic, pravico do glasovanja na skupščini delničarjev, pravico do obveščanja ter pravico do deleže v likvidacijski masi. Ker so delnice vrednostni papirji, ki nimajo določenega rok dospelja, se z večino trguje na sekundarnem trgu kapitala. Podjetja izdajajo navadne in prednostne delnice. Prednostne delnice dajejo imetniku prednost pri izplačilu dividend (v obliki prednostnega ali povečanega izplačila) in prednost v primeru likvidacije (poravnava pravic pred lastniki navadnih delnic). Glede na te značilnosti so navadne delnice pravilo oziroma bi to morale biti, medtem ko so prednostne izjema pri izdajanju delnic. Tržna vrednost delnice ali tečaj se določi na trgu v skladu s pričakovanimi prihodnjimi donosi delniške družbe, ki je delnice izdala. Poleg tega najpomembnejšega dejavnika, ki vpliva na oblikovanje tečaja delnic, obstajajo še drugi, kot so na primer splošna konjunktura trga, inflacija, izkoriščenost kapacitet, rentabilnost poslovanja in drugo. Na tržno vrednost delnic vpliva tudi izplačevanje dividend. Velja namreč, da delnice podjetij, ki ne izplačujejo dividend, dosegajo višje tržne tečaje. Razlog je v tem, da kupci oziroma investitorji takih delnic pričakujejo, da jih bodo kasneje lahko prodali po višji ceni (Prohaska, 2004, str. 88-95).

Obveznica predstavlja terjatev v pisni obliki, s katero se izdajatelj obveznice obveže, da bo imetniku v določenem času, daljšemu od enega leta, vrnil posojeni znesek, povečan za obresti. Glede na vrsto se obveznice delijo na klasične in ostale obveznice. Klasične obveznice naprej delimo še glede na to, kdo jih je izdal, in sicer: državne obveznice, občinske obveznice, hipotekarne obveznice, bančne obveznice in obveznice podjetij. Ostale vrste obveznic so obveznice s spremenljivo obrestno mero, brezkuponske obveznice in obveznice, ki se glasijo na dvojno valuto. Glede na boniteto oziroma kreditno sposobnost dolžnika nudijo državne obveznice največjo varnost izplačila obresti in vračila dolga ob dospelju, saj je država neomejeno likvidna glede na svoje domače davčne zavezance. Kreditna sposobnost je pri ostalih izdajateljih različna in nižja od državnih obveznic. Najnižja je pri podjetjih, ki morajo zato, da bi pritegnile investitorje na trgu kapitala in s tem kompenzirale večje tveganje, ponuditi višjo nominalno obrestno mero od na primer državnih obveznic. Pri tem velja omeniti, da obstajajo nekatera podjetja, ki imajo višjo kreditno sposobnost od nekaterih držav.

Obveznice takšnih podjetji (multinacionalni), izdane na mednarodnem trgu kapitala, so lahko izdane z nižjo obrestno mero kot obveznice nekaterih nerazvitih držav. Tako kot delnice tudi obveznice kotirajo na sekundarnem trgu vrednostnih papirjev. Cena obveznice je odvisna od ponudbe in povpraševanja in se oblikuje relativno, v odstotkih odstopanja od nominalne vrednosti obveznice. Če je povpraševanje večje od ponudbe, se cena obveznice dvigne nad njeno nominalno vrednost, stopnja donosa pa se zmanjša in obratno. Cene obveznic in stopnje njihovih donosov se torej gibljejo v nasprotni smeri. Če cene obveznic na borzah rastejo, stopnje donosov teh obveznic padajo. Vzrok je v tem, da se izdajatelj vnaprej obveže, da bo plačal določene obresti v nespremenjenem znesku (Prohaska, 2004, str. 55-58).

Instrumenti trga denarja so kratkoročni instrumenti, med katere spadajo kratkoročna posojila in vrednostni papirji, ki jim do dospelja manjka manj kot eno leto. Kratkoročna posojila so običajno pogodbeno dogovorjena. Za njihov obstoj sta bistveni obrestna mera in varnost. S kratkoročni vrednostni papirji se trguje na sekundarnem trgu. Njihove cene in donosnosti so tesno povezane s tistimi, ki jih dosegajo novoizdani instrumenti. Ti vrednostni papirji se običajno pojmujejo kot likvidna sredstva, saj zanje velja, da jih je mogoče prodati pred dospeljem za ceno, ki je blizu nakupni ceni. Med tovrstne instrumente spadajo kratkoročna bančna posojila, komercialni zapisi, terjatve do kupcev, zakladne menice, vloge pri bankah in blagajniški zapisi (Mramor, 2000, str. 26). Po tveganosti so instrumenti denarnega trga najbolj podobni obveznicam, saj je možnost za izgubo celotnega premoženja zelo majhna (Nova KBM d. d., 2008, str. 28).

Pomembni finančni instrumenti so izvedeni finančni instrumenti. To so finančne pogodbe, katerih vrednost je izvedena iz vrednosti enega ali več premoženj ali indeksov premoženj. Nastali so zaradi potrebe po zavarovanju finančnega tveganja. V splošnem jih razdelimo v štiri skupine: terminske pogodbe, opcije, zamenjave in njihove kombinacije. Vsaka od treh skupin se lahko nanaša na valuto, blago, obrestno mero ali borzni indeks vrednostnih papirjev. Udeležence trga izvedenih finančnih instrumentov delimo v tri večje skupine glede na namen. Prva skupina so takšni, ki iščejo zaščito pred tveganjem spremembe cene osnovnega instrumenta v prihodnosti (zaščitniki). Druga skupina so špekulanti, ki od zaščitnikov prevzemajo tveganje spremembe cene osnovnega instrumenta v prihodnosti, v skladu s svojimi predvidevanji. V tretjo skupino uvrstimo arbitražnike. Ti iščejo možnosti realizacije netveganega dobička zaradi cenovnega neskladja med terminsko in osnovno ceno instrumenta (Mramor, 2000, str. 75-76). Izvedene finančne instrumente delimo na standardizirane, s katerimi se trguje na organiziranih trgih, ter na nestandardizirane, ki so bolj prilagojeni posameznim strankam. Med standardiziranimi sta najbolj značilni standardizirana terminska pogodba in opcija. Na neorganiziranih trgih se pojavljajo terminski posli, zamenjave in opcije (Nova KBM d. d., 2008, str. 28-29). Terminska pogodba (*futures* pogodba) je dogovor pogodbenih strank o nakupu, ali prodaji določenega blaga po določeni ceni, ki se izvede na dogovorjen dan v prihodnosti. Trgovanje s terminskimi pogodbami poteka preko organiziranega trga. Tveganje neizpolnitve pogodbe ne obstaja, saj izvedbo zagotavlja klirinška institucija. So zelo likviden finančni instrument, saj jih je mogoče prodati brez posebnih stroškov. Na drugi strani se s terminskim poslom (*forward* pogodba), ki ni

standardiziran, pogodbeni stranki zgolj dogovorita o prodaji blaga na določen dan v prihodnosti po določeni ceni. Obstaja tveganje neizpolnitve pogodbe s strani ene izmed pogodbenih strank. Terminski posli niso likvidni (Vidergar, 2008, str. 5). Opcije dajejo njenemu lastniku pravico in ne obveznost nakupa ali prodaje osnovne naložbe, na katero se opcija nanaša, za določeno ceno v določenem časovnem obdobju (ameriška opcija) ali na določen dan (evropska opcija). Osnovne naložbe, na katere se lahko opcije glasijo, so delnice, obveznice, različno blago in valute. Ločimo dve vrsti opcij, in sicer prodajno in nakupno. Izdajatelj opcije ima ob njeni unovčiti obveznost imetniku opcije prodati dogovorjen znesek osnovne naložbe po vnaprej določeni izvršilni ceni (nakupna opcija) oziroma je to od imetnika dolžan kupiti (prodajna opcija). Pravico, ki jo ima imetnik opcije, le-ta plača izdajatelju s premijo ob njenem nakupu, ne glede na to, ali bo pravica iz opcije izkoriščena ali ne (Mramor, 2000, str. 82).

Kolektivni naložbeni podjem, razen podjema zaprtega tipa, je vzajemni sklad, katerega glavni namen je skupinsko nalaganje kapitala, ki ga zagotavlja javnost in deluje po načelu razpršitve tveganja. Enote premoženja se na zahtevo njihovega imetnika izplačajo posredno ali neposredno iz premoženja tega podjema (Nova KBM d. d., 2008, str. 29). Vzajemni skladi so zelo razširjeni in predstavljajo pomemben del varčevanja potrošnikov, zato jih bomo kot samostojno naložbeno možnost opredelili v naslednji točki.

1. 4. 2 Donos in tveganje

Donos finančnih instrumentov predstavlja razlika med nakupno in prodajno ceno posameznega instrumenta. Za razliko od na primer bančnih depozitov vlagatelj ne ve vnaprej, kakšen bo donos, saj je le ta odvisen od gibanja cen, obrestnih mer, tečajev valut,... na trgu. Pomembno je vedeti, da je trgovanje s finančnimi instrumenti primerno kot dolgoročna oblika varčevanja, saj se na kratek rok lahko zgodi, da pride do slabše likvidnosti vrednostnega papirja ali neugodnega tržnega vrednotenja naložbe. Vlagatelji morajo ves čas spremljati dogajanje na trgu in se odzivati na spremembe, hkrati pa se morajo zavedati, da pretekli donosi nikakor ne predstavljajo osnove za bodoče dogajanje na trgu finančnih instrumentov. Zato poslovanje s finančnimi instrumenti spada med visoko tvegane naložbe. Vlagatelj se pri izbiri določenega finančnega instrumenta sooči z različnimi tveganji. Likvidnostno tveganje pomeni, da zaradi premajhnega povpraševanja finančnega instrumenta v določenem trenutku ni mogoče prodati, ali pa je možna le prodaja po nižji ceni. Cena, ki jo določita trenutna ponudba in povpraševanje na trgu, ne izraža nujno realne vrednosti finančnega instrumenta. To predstavlja tveganje nestanovitnosti cen finančnih instrumentov. Pri trgovanju z naložbami, ki so locirane v tujini ali pri trgovanju v tujih valutah, smo izpostavljeni valutnemu tveganju. Višina obrestne mere in njeno spreminjanje predstavljata pomemben dejavnik tveganja pri trgovanju z dolžniškimi vrednostnimi papirji. V primeru dviga obrestne mere, praviloma cena obveznic pade in obratno. Obstajajo tudi tveganja v zvezi s spremembo zakonodaje ter tveganje izročitve in prevzema finančnih instrumentov. Slednje pomeni, da kljub sklenitvi posla obstaja možnost, da kupec ali prodajalec ne izpolnita svoje obveznosti, ali pa do prenosa lastništva ne pride zaradi zakonodajnih omejitev, tehničnih zapletov ali

nepričakovanih dogodkov. Vlagatelji so manj izpostavljeni tveganju, če svoje naložbe primerno razpršijo. To pomeni, da sredstva naložijo v različne vrednostne papirje ali v iste vrste finančnih instrumentov različnih izdajateljev (Nova KBM d. d., 2008, str. 27).

1. 4. 3 Davčni vidik

Pri trgovanju z lastniškimi vrednostnimi papirji se obdavči kapitalski dobiček. To je razlika med prodajno in nakupno ceno vrednostnega papirja. Kapitalski dobiček se obdavči po 20% stopnji. Za vsakih dopoljenih pet let lastništva vrednostnega papirja se stopnja obdavčitve zmanjša za 5%. Po dvajsetih letih lastništva je torej kapitalski dobiček oproščen plačila davka. Po Zakonu o dohodnini (ZDoh-2) se obdavčijo tudi prejete dividende iz naslova lastništva vrednostnih papirjev. Davčno osnovo predstavlja prejeta dividenda, stopnja davka je 20%. Dosežene obresti pri lastništvu obveznic in drugih dolžniških vrednostnih papirjev se obdavči po 20% stopnji. Zavezanec je dolžan plačati davek od zneska prejetih obresti zmanjšane za 1.000,00 EUR (za leto 2009) (Davčni urad RS, 2010). Zakon o davku od dobička od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov (Ur. l. št. 65/2008) določa, da davčno osnovo pri izračunu davka predstavlja razlika v vrednosti izvedenega finančnega instrumenta ob odsvojitvi in vrednostjo ob pridobitvi. Stopnja davka je odvisna od števila dopoljenih let imetništva izvedenega finančnega instrumenta. Če lastnik izvedeni finančni instrument proda prej kot v enem letu, znaša davčna stopnja 40%. V primeru, da lastništvo traja od 1 do 5 let, je zavezanec dolžan plačati 20% davek, za vsakih nadaljnjih 5 let lastništva pa se davčna stopnja zniža za 5%. Po 20 letih so imetniki oproščeni plačila davka od dobička od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov.

1. 4. 4 Za koga so primerni

Naložbe v finančne instrumente naj ne bi nikoli predstavljale naložbe celotnih sredstev posameznika. V finančne instrumente naj se naloži le manjši del presežnih sredstev (delež je odvisen od vlagateljeve naklonjenosti k tveganju), izguba katerih ne bo ogrozila finančnega obstoja vlagatelja. Naložbe v finančne instrumente so namenjene vlagateljem, ki so za višji donos pripravljeni sprejeti večje tveganje. Investicije v finančne instrumente so v prvi vrsti primerne za tiste vlagatelje, ki imajo znanje, sposobnosti in čas neprestano spremljati dogajanja na trgu in s tem prepoznavati dejavnike, ki lahko vplivajo na spremembe vrednosti njihovih naložb. Pomembna lastnost vlagateljev v tovrstne naložbe so tudi izkušnje, v pomanjkanju le-teh pa sprejemanje nasvetov strokovnjakov (Nova KBM d. d., 2008, str. 25-27).

1. 4. 5 Ponudba na slovenskem trgu

V Sloveniji lahko storitve trgovanja s finančnimi instrumenti opravljajo borznoposredniške hiše in banke, ki so pridobile dovoljenje Agencije za trg vrednostnih papirjev. Poleg 15 bank v Sloveniji tako delujejo še borznoposredniške hiše (Ilirika borznoposredniška hiša, GBD

Gorenjska borznoposredniška hiša, Perspektiva borznoposredniška hiša in druge) (Agencija za trg vrednostnih papirjev, 2010).

1.5 VZAJEMNI SKLADI

Investicijski skladi so finančni posredniki, katerih namen je javno zbiranje denarnih sredstev in nalaganje teh sredstev v razpršen portfelj vrednostnih papirjev. Investicijski skladi se tako vrinejo med izdajatelje vrednostnih papirjev in vlagatelje. Delimo jih v dve glavni skupini: odprti (vzajemni) skladi in zaprti investicijski skladi (investicijske družbe). Skupini se razlikujeta glede na kriterij pravic investitorja. Odprti investicijski skladi poslujejo tako, da lahko investitorji v vsakem trenutku zahtevajo, da jim sklad odkupi njihov investicijski kupon, ali delnico po neto čisti vrednosti (razlika med vrednostjo sredstev investicijskega sklada in vsemi obveznostmi do virov, izraženo na eno delnico). Za investicijske družbe je značilno, da investitorji te pravice nimajo. Vrednostni papirji investicijskih družb so delnice, ki so prosto prenosljive in se z njimi lahko trguje. Ker je cena delnice odvisna od ponudbe in povpraševanja ter od uspešnosti poslovanja sklada, prodajalec nima nikakršnega zagotovila, da bo za prodane vrednostne papirje iztržil denarna sredstva v višini neto čiste vrednosti (Dimovski & Gregorič, 2000, str. 165).

Vzajemni skladi so v zadnjih letih doživeli velik porast. Število vlagateljev, ki varčujejo v vzajemnih skladih je strmo naraščalo vse do začetka gospodarske krize leta 2008. Razlog za to ni le v večjih pričakovanih donosih v primerjavi z bančnimi produkti, pač pa vzajemni skladi svojim vlagateljem ponujajo mnoge prednosti. Prva prednost je gotovo profesionalno upravljanje premoženja, ki ga izvaja družba za upravljanje. Analitske službe stalno spremljajo dogajanje na trgu vrednostnih papirjev in tako glede na značilnosti sklada oblikujejo primerno naložbeno politiko. Posameznik na ta način prihrani veliko časa, saj naložbene odločitve prepusti strokovnjakom. Široka razpršenost naložb zavaruje vlagatelja pred velikimi nihanjem in tveganji, povezanimi z vlaganjem v posamezne vrednostne papirje. Prednost je visoka likvidnost v primerjavi z drugimi vrstami naložb, saj vzajemni skladi sami odkupujejo svoje investicijske kupone, ki jih morajo vlagateljem izplačati v petih delovnih dneh (v Sloveniji). Nakup investicijskih kuponov je preprost in udoben, saj ga je mogoče opraviti preko finančnih posrednikov, na bankah, zavarovalnih družbah (v tujini tudi preko telefona in spleta). Pomembna pa je tudi zaščita vlagateljev, saj je zakonodaja na tem področju relativno stroga, premoženje vlagateljev pa je ločeno od premoženja družbe, ki vzajemni sklad upravlja. Na drugi strani prinaša poslovanje z vzajemnimi skladi določene pomanjkljivosti, med katere zagotovo spadajo številni stroški, ki jih vlagatelji plačujejo družbi za upravljanje. Vlagatelji plačujejo provizije (vstopne, izstopne, upravljaljske ...) in ostale stroške transakcij finančnega premoženja. Pomanjkanje osebnega stika med upravljavci in vlagatelji je lahko tudi problem, saj vlagatelji kot delni lastniki vzajemnega sklada ne morejo vplivati na poslovanje in sestavo premoženja vzajemnega sklada. V zadnjem obdobju se vlagatelji za primerni sklad vse težje odločijo, saj je ponudba vedno širša in včasih število vzajemnih skladov že kar presega število vrednostnih papirjev, s katerimi se trguje na kapitalnih trgih (Džamastagić, 2007, str. 8- 10).

1. 5. 1 Vrste vzajemnih skladov

Zaradi različnih potreb investitorjev in prilagajanja njihovim željam se je do danes razvila vrsta najrazličnejših vzajemnih skladov. Glede na kategorije rizičnosti ločimo tri kategorije vzajemnih skladov. Skladi agresivne rasti so skladi, katerih naložbena politika je naravnana predvsem na hitro rast kapitala in zahteva agresivno ter špekulativno investiranje z visokim tveganjem. Investitorji, ki so pripravljeni sprejeti zmerno tveganje za doseganje povprečne rasti kapitala se odločijo za investiranje v sklade zmerne rasti. Skladi zadržane rasti pa so namenjeni tistim, ki se želijo izogniti visoki tveganosti in nestanovitnosti ter si ne upajo čakati na velike zasluške ob pravem času (Dimovski & Gregorič, 2000, str. 169-170).

Najbolj razširjena razdelitev vzajemnih skladov je delitev glede na vrsto vrednostnih papirjev v premoženju sklada. Sklade tako razdelimo na vzajemne sklade delnic, vzajemne sklade obveznic ter sklade kratkoročnih vrednostnih papirjev (sklade denarnega trga). Premoženje delniških vzajemnih skladov je sestavljeno iz delnic. Skupina splošnih delniških vzajemnih skladov se nadalje deli na sklade agresivne rasti (skladi maksimalnega dobička), sklade malih podjetij (investicije v delnice malih in ozko usmerjenih podjetij, z možnostjo hitre rasti in doseganja velikih zaslužkov), skladi rasti (delnice večjih, že uveljavljenih podjetij), skladi rasti in dobička ter lastniško-dobičkovne skladi (nadpovprečni donosi z investicijami v visoko donosne delnice). Drugi delniško orientirani skladi so lahko mešani vzajemni skladi, kjer portfelj sestavljajo delnice, obveznice in kratkoročni vrednostni papirji; specializirani skladi, ki so osredotočeni na določeno gospodarsko panogo, geografsko regijo ali na specifični tip investicij; sektorski skladi; borzno indeksi skladi in mednarodni skladi, ki investirajo v vrednostne papirje ene ali več tujih držav. Vzajemni skladi obveznic imajo svojo aktivo naloženo v dolžniških vrednostnih papirjih podjetij in države na različnih ravneh. Večina njihovih dohodkov predstavljajo obresti. Njihov cilj je doseganje čim večjega in stalnega prihodka za njihove delničarje (Dimovski & Gregorič, 2000, str. 170-171). So manj tvegani kot delniški vzajemni skladi, vendar posledično vlagateljem ponujajo manjše pričakovane donose. Tudi obvezniški vzajemni skladi se razdelijo na manjše podskupine glede na tveganost in značilnost obveznic, ki prevladujejo v določenem portfelju. Skladi, katerih premoženje je razdeljeno na delnice in obveznice, so mešani vzajemni skladi. Vlagateljem omogočajo še večjo razpršenost prihrankov in v primerjavi z delniškimi skladi nekoliko manjši donos. Zaradi manjše tveganosti so primerni za začetnike pri vlaganju na finančnih trgih. Med podvrstami mešanih vzajemnih skladov je najbolj pogost uravnoteženi sklad, za katerega je značilno, da se struktura naložb skoraj ne spreminja (običajno so delnice in obveznice v razmerju tri proti dva) (Džamastagić, 2007, str. 7). Najbolj konzervativna, in posledično tudi najbolj varna oblika vzajemnih skladov, so vzajemni skladi denarnega trga. Sredstva sklada se investirajo v kratkoročne vrednostne papirje, kot so zakladne menice, komercialni zapisi in bančna potrdila o vlogi. Namenjeni so kratkoročnim naložbam denarja in so izredno likvidni. Predstavljajo nekakšno alternativo bančnim depozitom, saj so donosi običajno višji, vlagatelj pa lahko vložena sredstva dvigne kadarkoli želi. Običajno upravljavci zaračunajo relativno nizko upravljaljsko provizijo (Bambič, 2006, str. 12).

1. 5. 2 Donos in tveganje

Donos pri vlaganju v vzajemne sklade je odvisen od naložbene politike izbranega sklada. Bolj tvegana naložbena politika obeta višje pričakovane donose. Donos je torej odvisen od razmerja delniških in obvezniških vrednostnih papirjev v posameznem skladu ter gibanja cen le-teh na trgu. Pomemben dejavnik pri doseganju donosov je tudi doba varčevanja, saj je vlaganje v delniške vzajemne sklade primerno kot dolgoročno varčevanje, obvezniški vzajemni skladi pa lahko zadovoljive donose dosegajo tudi na kratek in srednji rok. Pomembno je poudariti, da vzajemni skladi niso bančna storitev in njihov donos tako ni zajamčen. Vlaganje v vzajemne sklade tako spada med srednje (obvezniški vzajemni skladi) do visoko tvegane naložbe (delniški vzajemni skladi). Najpomembnejše pri tem je, da vlagatelj izbiro svojih naložb prilagodi svojemu odnosu do tveganja. Vlagatelji pri vlaganju v vzajemne sklade prevzemajo več vrst tveganj. Prvo je tržno tveganje. To je predvsem gibanje cen delnic in obveznic na trgu. Tudi tveganje naložbene politike sklada lahko pomembno vpliva na končni donos. Sredstva sklada se lahko nalagajo na primer v različne vrste obveznic (državne, bančne, podjetniške), ki pa so lahko tudi podrejene in lahko ob morebitnem stečaju zapadejo v lastniški kapital podjetja. Omenimo še tveganje države ali regije in panožno tveganje podjetij, katerih delnice sestavljajo naložbeni portfelj vzajemnega sklada (Ugovšek, 2010). Vedno varčujemo in vlagamo z določenim namenom (na primer za pokojnino, za šolanje otrok ...). V zvezi s tveganjem je na tem mestu potrebno poudariti še, da bliže ko smo cilju (na primer tik pred upokojitvijo), bolj konzervativne naj bodo naše naložbe, da na koncu zaradi nepričakovanih sprememb ne ostanemo brez velikega dela premoženja (Srnovršnik, 2010).

1. 5. 3 Davčni vidik

Dohodek, ki ga zavezanec prejme iz naložb v vzajemne sklade, se lahko obdavči kot obresti, dividende, ali dobiček iz kapitala. Kot obresti se po prvem odstavku 81. člena Zakona o dohodnini (ZDoh-2) obdavči dohodek, ki ga zavezanec doseže v primeru, ko vzajemni sklad imetnikom investicijskih kuponov deli prihodke sklada v obliki obresti. Obresti se razen izjem določenih v zakonu obdavčijo po 20% stopnji. Kot dividende se po ZDoh-2 obdavči dohodek, ki ga zavezanec doseže v primeru, ko vzajemni sklad imetnikom kuponov deli čisti dobiček ali druge prihodke sklada. Davčna osnova je dosežena dividenda, od katere se izračuna in plača dohodnina po stopnji 20%. Dohodek dosežen z odsvojitvijo investicijskih kuponov se obdavči po pravilih obdavčitve dobička iz kapitala. Obdavčitev kapitalskega dobička, to je razlike med nakupno in prodajno vrednostjo je odvisna od tega, koliko časa je minilo od dneva pridobitve prodanih investicijskih kuponov. V obdobju prvih 5 let je zavezanec dolžan plačati davek po 20% davčni stopnji. Tako kot pri obdavčitvi dobička iz naslova odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov, se tudi tu stopnja davka z leti zmanjšuje (vsakih 5 let za 5%). Po 20. letih od dneva nakupa kapitalski dobiček od prodaje investicijskih kuponov ni več obdavčen. Navedena časovna lestvica velja tako za domače kot za tuje vzajemne sklade, ki se tržijo v Sloveniji (Davčni urad RS, 2010).

1. 5. 4 Za koga so primerni

Naložbe v vzajemne sklade so primerne za tiste, ki želijo svoja presežna sredstva investirati v delnice delniških družb in druge vrednostne papirje, vendar nimajo časa ali znanja, da bi to izvedli neposredno. Izvedbo in odločitve tako prepustijo upravljavcem vzajemnih skladov. Tovrstne naložbe zaradi značilnosti vzajemnih skladov omogočajo razpršenost naložbe, ki je veliko večja kot pri neposrednem vlaganju v vrednostne papirje. Primerne so za tiste investitorje, ki so se pripravljene izpostaviti tveganju. Za manj naklonjene tveganju so primerni obvezniški vzajemni skladi (srednje tvegane naložbe). Za tiste, ki pa so pripravljene tvegati več, so primerni delniški vzajemni skladi (visoko tvegane naložbe). Vzajemni skladi so dostopni širokemu krogu, saj ne zahtevajo velikega premoženja. Minimalni določeni vložki so nizki (na primer 10,00 EUR). Prav tako pa se stroški razdelijo na veliko število vlagateljev in posameznega vlagatelja ne bremenijo preveč (KBM Infond, 2010).

1. 5. 5 Ponudba na slovenskem trgu

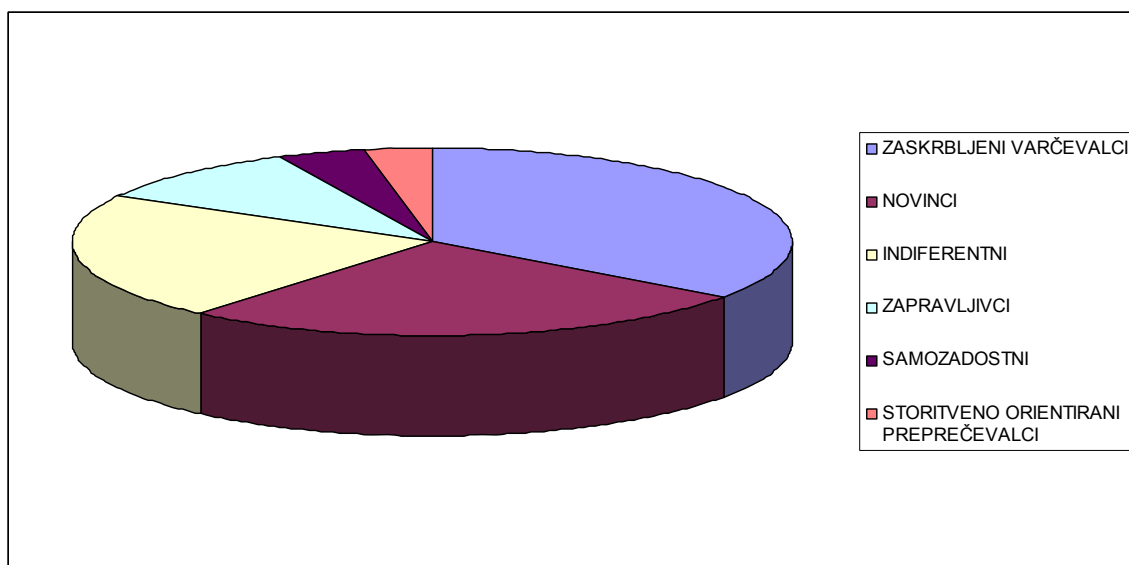
Slovenskim vlagateljem je na voljo 13 slovenskih družb za upravljanje, in sicer: Abančna DZU, DUS KRONA, Ilirika DZU, Infond, KD Skladi, Krekova družba, MPP DZU, NFD, NLB Skladi, Perspektiva, Primorski skladi, Probanka upravljanje in Triglav DZU (Agencija za trg vrednostnih papirjev, 2010). V Sloveniji delujejo tudi tuje družbe za upravljanje, ki so pridobile dovoljenje Agencije za trg vrednostnih papirjev za trženje vzajemnih skladov v Sloveniji (Allianaz Global Investors, SGAM Luxembourg S. A., Eurizon Capital S. A., KD Investments, Volksbank Invest, Raiffeisen Capital Management, Fund Partners, HYpo Kapitalanlage Gesellschaft, Pioneer Investments Austria in Pioneer Asset Management) (Vzajemci, 2010). Slovenske družbe za upravljanje so oblikovale različne vrste vzajemnih skladov. Le-ti so po večini regijsko ali panožno opredeljeni. Primer regijsko opredeljenih skladov so skladi, ki pretežno del sredstev nalagajo na azijski trg (Abančna DZU delniški Azija, Ilirika Azija delniški, NFD Azija), evropski trg (Triglav Evropa, Infond Evropa, Abančna delniški Evropa) in balkanski trg (KD Balkan, Publikum Balkan, Abančna delniški Balkan). Najpogostejši panožno opredeljeni skladi so takšni, ki večino sredstev sklada investirajo v energetske panoge (Infond Energy, Ilirika Energija delniški, NFD Energija) in farmacevtsko panogo (Infond Life, Ilirika farmacija delniški).

1. 6 Slovenski varčevalci in njihove naložbe

Podjetje GfK Slovenija je marca letos predstavilo rezultate raziskave, kjer so proučevali obnašanje potrošnikov, njihov odnos do varčevanja, investiranja, finančnih storitev in denarja na splošno. Raziskava je bila izvedena v več evropskih državah. Na podlagi podatkov so potrošnike v Sloveniji razvrstili v šest prepoznavnih segmentov. Tako kot tudi v vseh ostalih evropskih državah, tudi v Sloveniji največji del potrošnikov (35%) spada med tako imenovane »zaskrbljene varčevalce« (*anxious savers*). Gre za osebe, ki se odločajo za varčevanje za »črne dni« in niso naklonjeni najemanju kreditov. Polovico tega segmenta predstavljajo osebe starejše od 50 let, za katere je že tako značilna večja nagnjenost k

varčevanju in večja previdnost pri investicijah in vlaganju. Celoten segment karakterizirajo tudi poskusi manjšanja svoje potrošnje in splošna nenaklonjenost nakupom različnih potrošnih dobrin. Drugi največji segment (26%) predstavljajo »novinci« (*greenhoms*). Ta segment opišemo kot najmanj izstopajoč, predvsem po demografskih karakteristikah, ki izstopa predvsem zaradi podpovprečnega zanimanja za varčevanja v bankah, za življenjska zavarovanja ali za katerokoli drugo obliko investiranja. V manjši meri spremljajo informacije o finančni krizi in na splošno niso pretirano zaskrbljeni zaradi te teme. Vsaj deloma so zaskrbljeni glede vpliva krize na življenjski standard in povišanje cen. Njihova stopnja zaupanja vlaganja denarja v banke pa je najnižja med vsemi segmenti. Relativno številčen segment (10%) predstavljajo »zapravljivci« (*spenders*), ki kljub situaciji, v kateri se je znašlo svetovno gospodarstvo, še vedno izrazito uživajo v nakupovanju. Med njimi so najpogostejše osebe stare med 31 in 50 let, ki imajo stalno zaposlitev. Za vzdrževanje potrošnje, ki so je navajeni, so pripravljeni najemati kredite. Donose pri varčevanju na bankah, zavarovalnicah in v investicijskih skladih ocenjujejo kot zelo dobre. Njihov glavni razlog za varčevanje je večinoma varčevanje za starost. Finančna kriza jih kot tema zelo zanima, vendar je njihova zaskrbljenost bolj splošna. Bolj jih namreč skrbi propad svetovne ekonomije kot padec življenjskega standarda in dvig cen. Kar 22% slovenskih potrošnikov spada v segment »indiferentnih« (*indifferent*). Teh informacije o finančni krizi v Sloveniji in svetu večinoma ne zanimajo, bolj kot varčevanja pa jih zanima potrošnja. Večinoma gre za mlajše osebe, ki še niso poročene in živijo v gospodinjstvih, v katerih ne odločajo o nakupih. Manj kot 4% predstavljajo »samozadostni« potrošniki (*self-reliant*), ki znajo sami upravljati s svojimi finančnimi sredstvi. Redno in dobro so informirani o novicah s finančnih tržišč. Daleč največ jih živi v Ljubljani, dve tretjini predstavljajo moški stari med 31 in 50 let z visoko izobrazbo in visokimi prihodki. Nadpovprečno se zanimajo za vse vrste varčevanj in oblike investiranja. Najmanjši delež slovenskih potrošnikov spada med tako imenovane »storitveno-orientirane preprečevalce« (*service-oriented preventers*). Ti v želji, da preprečijo vpliv bodočih (negativnih) dogodkov, začnejo denar pravočasno vlagati z namenom zagotovitve varnosti v starejših letih. Zato so še posebej zanimivi za zavarovalnice, v vlogi komitentov bank pa izrazito cenijo personaliziran odnos in zaupanje. Zelo se zanimajo za informacije o finančni krizi, njihovo zaupanje v banke, zavarovalnice in investicijske sklade pa je izredno veliko (GfK Slovenije, 2010).

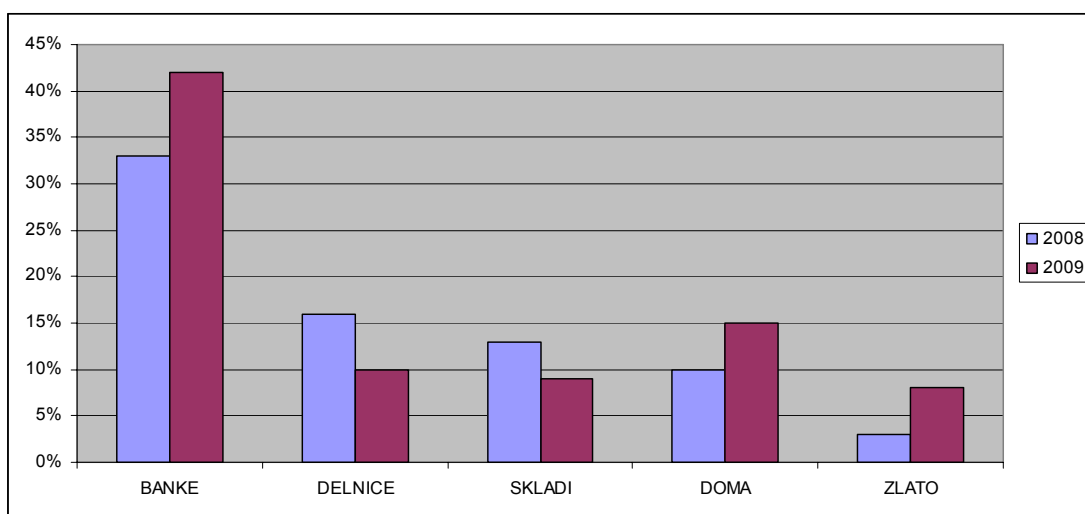
Slika 1: Segmenti slovenskih potrošnikov

(Vir: Gfk Slovenije, 2010)

Finančna kriza leta 2008 je povzročila upad vlaganja na kapitalske trge. Ljudje so zopet postali zadovoljni z majhnimi, a zagotovljenimi donosi. Raziskava iz leta 2009 kaže, da je 43% Slovencev najbližji način varčevanja vlaganje v banke. V primerjavi z letom prej se je ta delež povečal za skoraj deset odstotnih točk, največ na račun vlaganja v delnice, ki jih je kot najboljšo možnost oplemenitenja denarja navedla desetina vprašanih (v letu 2008 16%). Določen del zaupanja so izgubili tudi investicijski skladi, v katere bi svoje prihranke vložilo 10% ljudi. Na 15% se je povečal delež tistih, ki svoj denar najraje shranjujejo doma (letu prej 10%). Povečuje se tudi zanimanje za naložbe v zlato. Pomemben podatek je še, da kar tretjina Slovencev ne varčuje. Večina zato, ker ima premajhne dohodke, da bi si to lahko privoščila, drugim se ne zdi potrebno, ali pa zaradi zadolženosti velik del mesečnega dohodka namenijo obroku kredita (M. Bizovičar, 2010).

Slika 2: Primerjava naložb slovenskih varčevalcev v letih 2008 in 2009

(Vir:

Delo, 2010)

2 ŠTUDIJA PRIMERA: SKUPINA NOVA KBM

Skupina Nova KBM je finančna skupina, ki s svojimi 14 družbami zagotavlja celovito ponudbo finančnih storitev v Sloveniji. Zaradi svoje razvejanosti in velikosti predstavlja drugi največji finančni steber v državi. Njena ponudba, poleg klasičnih bančnih storitev, zajema tudi zavarovalniške storitve, storitve borznega posredovanja in naložbe v vzajemne sklade, lizing, upravljanje in naložbe v nepremičnine in podobno (Nova KBM d.d., 2010a). Skupina Nove KBM skupno zaposluje 3.427 ljudi. Nova KBM d. d. predstavlja steber finančne skupine in obvladujočo banko, ki ima v večinski lasti vse odvisne družbe Skupine. Od začetka marca 2010 je članica Skupine tudi Credy banka Kraguljevac d.d., katere 55,1 % lastnik je tudi Nova KBM d. d. Podrobnejša shema Skupine je predstavljena v Prilogi 2.

Tabela 2: Sestava Skupine Nove KBM

Družba	Razmerje	Lastninski delež NKBM
NOVA KBM D.D.	obvladujoča banka	//
POŠTNA BANKA SLOVENIJE	odvisna banka	55,00
ADRIA BANK AG	odvisna banka	50,54
KBM FINEKO D.O.O.	odvisna družba	100,00
KBM INFOND D.O.O.	odvisna družba	72,00
KBM LEASING D.O.O.	odvisna družba	100,00
KBM INVEST D.O.O.	odvisna družba	100,00
GORICA LEASING D.O.O.	odvisna družba	100,00
M-PAY D.O.O.	odvisna družba	50,00
KBM PROJEKT	odvisna družba	76,00
MULTICONSULT LEASING	odvisna družba	90,00
ZAVAROVALNICA MARIBOR	pridružena družba	49,96
MOJA NALOŽBA D.D.	pridružena družba	45,00
CREDY BANKA D.D.	odvisna družba	55,10

(Vir: Nova KBM d. d., 2010)

Skupina je poslovno leto 2009 zaključila s čistim dobičkom v višini 12,9 milijona EUR. V primerjavi z letom 2008 je čisti dobiček nižji za 26%, kar je predvsem posledica oblikovanja slabitev in rezervacij v višini 76,8 milijona EUR (Nova KBM d. d., 2009). Bilančna vsota Skupine je konec marca 2010 znašala 5.850 milijona EUR, čisti dobiček iz poslovanja v prvih treh mesecih 2010 pa 14,7 milijona EUR. Rezultat s 35% dosega načrtovani dobiček za leto 2010. Na višino dobička še vedno močno vpliva zniževanje kvalitete kreditnega portfelja kot posledica recesije in oteženih gospodarskih razmer. Neto odhodki iz naslova oblikovanja rezervacij in slabitev so namreč v obdobju od januarja do marca 2010 znašali 15,9 milijonov EUR, kar je malo pod načrtom Skupine. Cilj Skupine Nove KBM je v naslednjih letih postati

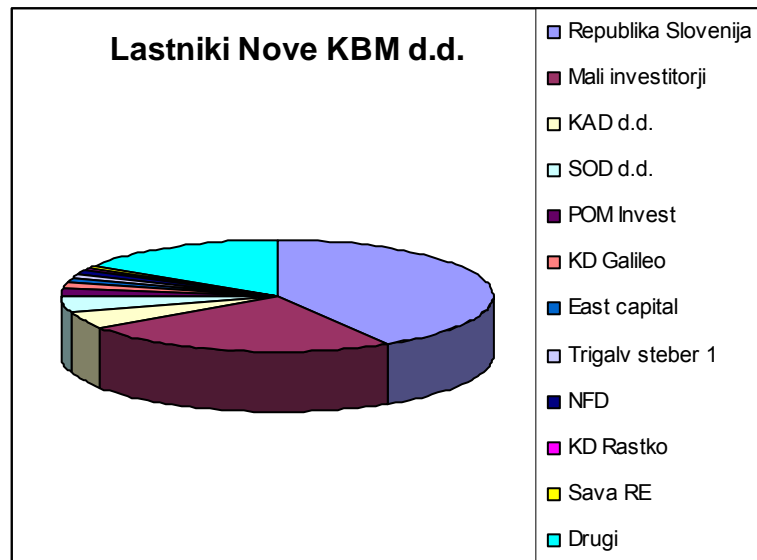
po celovitosti ponudbe in sodobnosti prepoznavna regionalna finančna skupina. Regionalno usmerjenost na trg JV Evrope se je pokazala tudi z zgoraj omenjeno priključitvijo srbske Credy banke d. d. (Nova KBM d. d., 2010c).

2. 1 NOVA KBM D. D.

2. 1. 1 Predstavitev družbe

Nova KBM d. d. je ena vodilnih slovenskih bančnih institucij in je s skoraj 400.000 komitenti drugi največja banka v Sloveniji. Banka zaposluje 1500 ljudi in ima 614 poslovalnic po vsej Sloveniji. Ponudbo klasičnih bančnih storitev dopolnjuje še s storitvami ostalih članic Skupine Nove KBM. Današnja Nova KBM d. d. je nastala leta 1962 z združitvijo Okrajne banke (ustanovljena leta 1955) in Mestne hranilnice Maribor. Leta 1965 je pridobila funkcijo komercialne investicijske banke in se preimenovala v Kreditno banko Maribor. Banka je leta 1972 pridobila najširša pooblastila za izvajanje vseh poslov s tujino, 1978 pa se je skupaj z 22 bankami združila v Ljubljansko banko – združeno banko, iz katere je izstopila leta 1993. 1990 je postala delniška družba, leto kasneje pa se je že začelo oblikovanje Skupine Nove KBM. Medtem je banka postajala vse večja. S prevzemom manjših bank in ustanavljanjem novih podružnic je kmalu pokrivala področje celotne države. Od leta 1991 dalje je ustanavljala različne odvisne družbe, kupovala deleže v Zavarovalnici Maribor d. d. ter tako oblikovala finančno skupino. Leta 1996 je kot prva banka v Sloveniji prejela Certifikat kakovosti na področju poslovanja s prebivalstvom v skladu z mednarodnim standardom ISO9001. Med pomembnejše dogodke v zgodovini banke zagotovo sodi tudi privatizacija leta 2007, kjer je šlo za prvo javno prodajo delnic malim vlagateljem in dobro poučenim institucionalnim vlagateljem (Nova KBM d. d, 2010a). Največji lastnik banke je z 41,5% Republika Slovenija. Sledita KAD d. d. in SOD d. d vsak z 4,8% lastništvom. Po uspešni dokapitalizaciji leta 2007 pomemben delež v lastništvu banke predstavljajo mali vlagatelji (23,80%). Več kot 1-odstotni lastniki Nove KBM d. d. so še POM Invest, KD Galileo, East Capital, Triglav steber 1 in NFD d. d.

Slika 3: Lastniki Nove KBM d. d.

(Vir: Nova KBM d. d., 2010)

2. 1. 2 Produkti Nove KBM d.d. in njihove značilnosti

Nova KBM d.d. v prvi vrsti ponuja svojim varčevalcem različne vrste depozitov. Najpogosteje se depoziti sklepajo v lokalni valuti (evrih). Doba vezave je zelo različna in sicer od 31 dni do 120 mesecev. Kratkoročne depozite se sklepa po fiksni obrestni meri, veljavni v mesecu sklenitve, in se do poteka vezave ne spreminja. Za dolgoročne depozite banka ponuja fiksno ali tržno obrestno mero. Pri fiksni obrestni meri se le-ta celotno dobo trajanja depozita ne spremeni in varčevalec v naprej ve, kakšen bo donos. Tovrstne depozite banka ponuja v primeru sklenitve depozita nad 1.000,00 EUR. To je trenutna posebna ponudba banke. Stalna ponudba banke so dolgoročni depoziti po tržni obrestni meri, tj obrestni meri veljavni na dan sklenitve vezave. Tržna obrestna mera je sestavljena iz referenčne obrestne mere in marže (pribitek ali odbitek). Referenčna obrestna mera za dolgoročne depozite v evrih je 12-mesečni EURIBOR, spremeni se enkrat letno, vedno na dan sklenitve depozita. Varčevalci lahko svoje prihranke vežejo tudi v tujih valutah, in sicer v ameriških dolarjih, avstralskih dolarjih, kanadskih dolarjih, britanskih funtih, švicarskih frankih in švedskih kronah. Depozite v tujih valutah je možno skleniti za obdobje 31 dni do 120 mesecev, razen v primeru vezave švedskih kron, kjer je doba vezave lahko od 91 do 181 dni in nad 1 in 2 leti. Za dolgoročne vezave v tujih valutah je referenčna obrestna mera 12-mesečni LIBOR za posamezno valuto (Nova KBM d. d., 2010a).

Druga vrsta varčevanja, ki ga ponujajo v Novi KBM d. d. je varčevanje z odpovednim rokom. Varčevalec svoja sredstva poljubno polaga na varčevalni račun ali knjižico, vsako izplačilo, ali prenos na vpogledni račun je potrebno predhodno najaviti za v pogodbi dogovorjen odpovedni rok. Znesek in število pologov nista pogodbeno določena. Možni odpovedni roki so 31 dni, 91 dni, 181 dni in 365 dni. Varčevanje z odpovednim rokom je možno skleniti tudi v tujih valutah (ameriški dolar, kanadski dolar, avstralski dolar, britanski funt in švicarski frank). Varčevanja z odpovednim rokom se sklepa po tržni obrestni meri, to pomeni po

obrestni meri, ki velja na dan sklenitve. Obrestna mera se spremeni vedno na isti dan v mesecu (ki je enak dnevu sklenitve varčevanja) in se pri varčevanju z odpovednim rokom 31 dni spreminja mesečno; pri varčevanju z odpovednim rokom 91 dni trimesečno; varčevanju z odpovednim rokom 181 dni šestmesečno in pri varčevanju z odpovednim rokom 365 dni enkrat letno (Nova KBM d. d., 2010a). Tržna obrestna mera je sestavljena iz referenčne obrestne mere in marže. Marža se lahko spremeni enkrat letno, na dan sklenitve varčevanja. Obračunane obresti se lahko prenesejo na vpogledni račun ali pripisejo glavnici. V Sklepu o obrestnih merah Nove KBM d.d. (2010, str. 1-12) so opredeljene referenčne obrestne mere glede na dolžino odpovednega roka, in sicer:

- odpovedni rok 31 dni: 1-mesečni EURIBOR (veljaven na dan sklenitve) + marža
- odpovedni rok 91 dni: 3-mesečni EURIBOR (veljaven na dan sklenitve)+ marža
- odpovedni rok 181 dni: 6-mesečni EURIBOR (veljaven na dan sklenitve) + marža
- odpovedni rok 365 dni: 12-mesečni EURIBOR (veljaven na dan sklenitve)+ marža.

Rentno varčevanje je oblika dolgoročnega nenamenskega varčevanja, ki lahko traja od 36 do 360 mesecev. Namen rentnega varčevanja v prvi vrsti ni plemenitenje imetja, ampak ustvarjanje le-tega za neko obdobje v prihodnosti. Z večkratnimi manjšimi plogi si varčevalci na dolgi rok ustvarijo premoženje, ki jim predstavlja varno naložbo za čas po upokojitvi, šolanje otrok in podobno. Rentno varčevanje je možno skleniti smo v evrih in za poljubno število mesecev. Glede na frekvenco pologov je določen tudi minimalni znesek, za katerega se sklene varčevanje. Pri mesečnem zagotavljanju sredstev je minimalni znesek 25,00 EUR, pri trimesečnem 75,00 EUR, polletnem 150,00 EUR, letnem 300,00 EUR in pri enkratnem plogu 1.000,00 EUR. Kljub zgoraj navedenemu mora tisti, ki sklene varčevanje, mesečno zagotavljati v pogodbi dogovorjen znesek (na primer 100,00 EUR). Sredstva so varčevalcu na voljo po vplačilu zadnjega zneska in poteku enomesečnega obdobja mirovanja. V tem času so sredstva ravno tako obrestovana, dodatnega ploga (v primeru mesečnih pologov) ni potrebno zagotoviti. Varčevalec lahko privarčevana sredstva koristi v obliki enkratnega izplačila ali v obliki rent ali kombinaciji obojega. Varčevalec ni nujno tudi upravičenec privarčevanih sredstev, saj se rentno varčevanje lahko sklene tudi v korist tretje osebe (Nova KBM d. d., 2010a). Rentna varčevanja se sklepajo po tržni obrestni meri, ki je sestavljena iz 12-mesečnega EURIBOR-ja, veljavnega na dan sklenitve, in marže. Rentna varčevanja razdelimo v tri razrede (glede na znesek varčevanja in pogostost zagotavljanja sredstev). Marža je določena za vsak razred posebej (Nova KBM d. d., 2010b, str. 21).

Stanovanjsko varčevalni račun je primer dolgoročnega namenskega varčevanja, ki je namenjen tistim, ki želijo privarčevati sredstva za kasnejše izboljšanje stanovanjskih razmer (obnovo stanovanja, gradnjo hiše, nakup nepremičnine). Varčevati je možno samo v evrih. Dobo varčevanja si izbere varčevalec glede na njegove potrebe in zmožnosti (3, 5 ali 10 let). Zaradi nizkega minimalnega ploga je varčevanje dostopno mnogim. Pri mesečnem zagotavljanju pologov znaša minimalni plog 60,00 EUR, pri enkratnem vplačilu pa 3.000,00 EUR. Varčevalec se lahko odloči tudi za trimesečne, polletne, ali letne pologe. Enako kot pri rentnem varčevanju tudi tukaj dobi varčevanja sledi enomesečna doba mirovanja. Privarčevana sredstva se izplačajo v enkratnem znesku. V 12-mesečnem obdobju, po

končanem varčevanju, lahko varčevalec izkoristi možnost najetja stanovanjskega kredita pod ugodnejšimi pogoji. V tem primeru se stanovanjski kredit odobri po 0,5% nižji obrestni meri kot stanovanjski krediti iz redne ponudbe banke. Pravico do najema kredita lahko varčevalec prenese tudi na svojce. Najdaljša doba najetja kredita je 25 let, višina odobrenega kredita pa je odvisna (poleg kreditne sposobnosti kreditojemalca) od dobe varčevanja in višine privarčevanih sredstev. Pri triletnem varčevanju je varčevalec upravičen do najetja kredita v višini 250% privarčevanih sredstev, pri petletnem 300% in pri desetletnem 350% privarčevanih sredstev (Nova KBM d. d., 2010a). Obrestna mera je sestavljena iz 12-mesečnega EURIBOR-ja, veljavnega na dan sklenitve, in marže, ki se razlikuje glede na dobo varčevanja. Spremeni se enkrat letno, in sicer vsako leto na dan sklenitve varčevanja (Nova KBM d. d., 2010b, str. 22).

ZA-TO! varčevanje je kratkoročna oblika varčevanja z mesečnim zagotavljanjem pologov. Varčevalec lahko izbere dobo varčevanja med 6 in 12 meseci. Minimalni mesečni polog je 100,00 EUR. Če varčevanje sklene dijak ali študent mora na varčevalni račun mesečno zagotoviti minimalno 20,00 EUR. V primeru presežnih sredstev se lahko na varčevanje vsak mesec doda poljuben znesek, ki presega minimalnega. Obrestna mera pri ZA-TO! varčevanju je naraščajoča, saj se vsak naslednji mesec varčevanja obrestuje po 0,10% višji obrestni meri kot prejšnji. Obrestna mera je fiksna, torej ob sklenitvi varčevanja vnaprej določena za vsak mesec varčevanja (Nova KBM d. d., 2010a).

Kombinacijo depozita in naložbe v vzajemne sklade banka ponuja v produktu Naložbeni duet. Polovica zneska se veže kot dolgoročni depozit s stimulatивно obrestno mero, ki je za 0,65% višja od siceršnje ponudbe banke, polovica sredstev pa se naloži v poljuben Infondov sklad. Minimalni znesek skupnega vplačila je 1000,00 EUR. Produkt predstavlja uravnoteženo razmerje med varnostjo naložbe v depozit in potencialom rasti vzajemnih skladov. V jamstveno vlogo so vključena sredstva depozita, ne pa tudi enote premoženja v vzajemnih skladih (Nova KBM d. d., 2010a).

Zgoraj opisane varčevalne produkte v Novi KBM d. d. prilagajajo posameznim ciljnim skupinam. Le-te poskušajo pridobivati s podarjenimi nagradami in možnostjo sodelovanja v nagradnem žrebanju. Posamezne ciljne skupine predstavljajo novorojenčki (denarna nagrada ob otvoritvi varčevanja). Otroci od 1 do 10 let (Sitkovo varčevanje s praktičnimi nagradami in nagradnim žrebanjem), mladi od 11 do 19 let (nagradno žrebanje) in razredne skupnosti (denarno darilo ob otvoritvi) (Nova KBM d. d., 2010a).

Banka poleg naložbenih možnosti ponuja različne vrste kreditov. Ne glede na vrsto je višina odobrenega kredita v prvi vrsti odvisna od kreditne sposobnosti kreditojemalca. Glede na višino neto plače banka kreditojemalcu obremeni le določen delež plače. Pri najnižjem razredu plač (do 600,00 EUR) predstavlja prosti del dohodka, ki ga je mogoče obremeniti s kreditnimi obveznostmi, ena tretjina neto plače. V primeru, da znaša neto plača od 600,00 do 900,00 EUR, lahko obremenitev znaša največ dve petini neto plače, pri neto plači 900,00 do 1250,00 EUR pa eno polovico. Dohodke, ki so višji od 1250,00 EUR banka kreditno bremeni

do deleža dveh tretjin. Ne glede na zgoraj našete deleže mora kreditojemalcu po plačilu anuitete ostati vsakokrat veljavna minimalna zajamčena plača (Nova KBM d. d., 2010a). Višina stroškov najetja kredita, ki jo izraža efektivna obrestna mera, je odvisna od višine kredita, dobe odplačevanja in načina zavarovanja kredita. Kreditojemalec lahko kredit zavaruje na različne načine: s plačilom stroškov zavarovanja, s porokom, z vezavo sredstev v evrih, z zastavo nepremičnin in vrednostnih papirjev, z vinkulacijo police življenjskega zavarovanja v korist banke in drugo. Nova KBM d. d. ponuja kredite po fiksni in spremenljivi obrestni meri. Spremenljiva obrestna mera je sestavljena iz referenčne obrestne mere (6-mesečni EURIBOR) in fiksne marže. Referenčna obrestna mera se spremeni dvakrat letno. Pri spremembi obrestne mere med dobo odplačevanja kredita se naredi ponovni izračun kredita glede na novo obrestno mero in preostali dolg. To ima za posledico spremembo anuitete (Nova KBM d. d., 2010a).

Kredit klasik je klasični potrošniški kredit z najdaljšo dobo odplačevanja 8 let. Je nenamenski kredit, torej se celotna sredstva po odobritvi izplačajo v gotovini. Kredit je na voljo tako komitentom in nekomitentom banke. Minimalna mesečna obveznost pri odplačevanju znaša 42,00 EUR. Pri kratkoročnem kreditu je obrestna mera fiksna. Pri kreditih z dobo odplačevanja od 13 do 60 mesecev lahko kreditojemalec izbira med spremenljivo in fiksno obrestno mero, medtem ko je pri kreditih daljših od 60 mesecev obrestna mera vedno spremenljiva (Nova KBM d. d., 2010a).

Stanovanjske kredite kreditojemalci najemajo za namene gradnje hiše, nakupa stanovanja, adaptacije, nakupa zemljišča, ali za poplačilo že najetih kreditov za navedene namene. Najdaljša doba odplačevanje stanovanjskih kreditov je 25 let, minimalna mesečna obveznost pa 63,00 EUR. Kredit lahko odplačuje en sam, ali s pomočjo družinskih članov. Pri slednjem je potrebno upoštevati, da morajo biti kreditno sposobni vsi plačniki. Posebnost Nove KBM d. d. je, da se izplačilo stanovanjskih kreditov izvede v celoti v gotovini ali z nakazilom na račun komitenta, ki potem sam razpolaga s sredstvi. Navedeno ne velja pri zavarovanju kredita z zastavo nepremičnine, kjer se izvede dokumentirano črpanje (Nova KBM d. d., 2010a).

Kredit takoj je vrsta potrošniškega kredita, ki je namenjena komitentom banke in je primeren za manjše zneske zadolžitve in krajšo dobo odplačevanja. Potrdilo o plači in zaposlitvi kreditojemalca je potrebno predložiti le izjemoma (po presoji bančnega delavca), sicer so osnova za izračun kreditne sposobnosti redni mesečni prilivi na transakcijskem računu pri Novi KBM d. d. Najvišji možni znesek odobritve je 21.000,00 EUR, najdaljša doba odplačila pa 60 mesecev. Obrestna mera je fiksna. Odplačevanje kredita se zagotovi s trajnim nalogom in minimalno mesečno anuiteto 25,00 EUR. (Nova KBM d. d., 2010a).

Ob predložitvi računa, ali kupoprodajne pogodbe, za nakup avtomobila banka ponuja najem Avtomobil kredita. Obrestna mera je ugodnejša od potrošniških kreditov, doba odplačevanja pa ne more biti daljša od 7 let. Glede na predložen račun se znesek kredita lahko poveča za 20% (če to dopušča kreditna sposobnost kreditojemalca). Ta razlika se nakaže na osebni račun

kreditojemalca, ki jo lahko porabi za registracijo vozila in zavarovanje (Nova KBM d. d., 2010a).

Banka ponuja tudi posebne kredite za ekološke naložbe. Ti so namenjeni tistim, ki se odločijo za gradnjo energetske varčnega domovanja, ali varčne opreme, za nakup hibridnih avtomobilov, nakup in gradnjo malih čistilnih naprav, nakup in zamenjavo azbestne kritine in druge okolju prijazne investicije. Obrestne mere so fiksne, ali spremenljive in do 0,5% nižje od redne ponudbe. Krediti so namenjeni komitentom in nekomitentom (Nova KBM d. d., 2010a).

Študentski krediti so namenjeni študentom z rednimi prilivi (štipendije, delo preko študentskih zavodov ...). Najvišji znesek kredita znaša 3.600,00 EUR z dobo odplačevanja do 36 mesecev. Kredit se obvezno zavaruje z enim kreditno sposobnim porokom, ali drugo obliko zavarovanja, ki za banko pomeni ustrezno jamstvo. Za financiranje študija obstaja možnost najetja študentskega kredita z odloženim plačilom. Odlog plačila kredita je lahko največ tri leta, znesek odobritve pa 12.500,00 EUR ali 4.500,00 na letnik študija. Poraba kredita je namenska, kar pomeni, da se sredstva nakažejo neposredno na račun izobraževalnega zavoda (Nova KBM d. d., 2010a).

Poleg zgoraj naštetih kreditov je v banki možno skleniti stanovanjski kredit, do katerega so upravičeni varčevalci iz Nacionalne varčevalne sheme in krediti iz Jamstvene sheme, za katere delno, ali v celoti jamči država (zaposleni za določen čas, člani mlade družine, za prvo reševanje stanovanjskega problema, brezposelna oseba, ki je zaposlitev izgubila po 01.10.2008) (Nova KBM d. d., 2010a).

2. 2 POŠTNA BANKA SLOVENIJE D. D.

2. 2. 1 Predstavitev družbe

Poštno banko Slovenije so leta 1992 ustanovile nekdanje slovenske organizacije PTT prometa. Njena značilnost je, da deluje preko največje in najbolj enakomerno porazdeljene mreže enot Pošte Slovenije. To lahko štejemo za njihovo pomembno prednost, saj je vseh poštne enot v Sloveniji 550. Njihov delovni čas pa je za prebivalstvo zelo ugoden (sobote, daljši delovni čas v popoldanskih urah). Poštna banka Slovenije d.d. ima v večjih mestih organizirane tudi samostojne bančne enote. Poštna banka Slovenije d. d. ima samo dva lastnika, in sicer Novo kreditno banko Maribor d. d, ki ima v lasti 55% delnic, in Pošto Slovenije s 45% lastništvom (Poštna banka Slovenije d. d., 2010).

2. 2. 2 Produkti Poštne banke Slovenije d. d. in njihove značilnosti

Poštna banka Slovenije d. d. svojim komitentom ponuja klasične depozite v evrih in v tujih valutah (ameriških dolarjih in švicarskih frankih). Najnižji možni znesek vezave je 100,00 EUR, pri deviznih depozitih pa znesek v protivrednosti 200,00 EUR. Ponujajo depozite s

fiksni rok vezave, ali z avtomatskih obnavljanjem. Izplačilo obresti se lahko izvede po poteku vezave, ali tudi med trajanjem vezave (mesečno ali trimesečno). Varčevalci lahko varčujejo tudi z varčevanjem z odpovednim rokom. Izbirajo lahko med odpovednim rokom 31 ali 91 dni. Pogostost pologov in njihova višina so poljubni. Obrestna mera je sestavljena iz 1-mesečnega EURIBOR-ja (odpovedni rok 31 dni) ali 3-mesečnega EURIBOR-ja (odpovedni rok 91 dni) ter marže, ki se spremeni enkrat letno (Poštna banka Slovenije d. d., 2010).

Postopno varčevanje je oblika varčevanja z odpovednim rokom, kjer v poljubnem obdobju varčevalci prihranijo izbrani znesek. Odpovedni rok znaša 181 ali 365 dni. Pri varčevanjih sklenjenih za minimalno dobo 2 let se uporablja 6-mesečni EURIBOR, za varčevanja, ki so daljša od 5 let pa 12-mesečni EURIBOR. Za otroke do 12. leta ponujajo Hrčkovo varčevanje. Vsak plog na varčevalni račun mora biti vezan 15 dni, nato se lahko z njim prosto razpolaga. Višina pologov je poljubna. Otroci poleg hranilnika vsako leto dobijo nagrado, ki je odvisna od količine privarčevanih sredstev (Poštna banka Slovenije d. d., 2010).

Poštna banka Slovenije d. d. nudi svojim komitentom štiri vrste kreditov. Prvi so potrošniški krediti. Namenjeni so vsem kreditno sposobnim državljanom in so lahko gotovinski, ali z namensko porabo. Najdaljša doba odplačevanja je 96 mesecev. Kredit se lahko zavaruje s plačilom stroškov zavarovanja, jamstvom najmanj dveh kreditno sposobnih porokov, ali z drugo vrsto zavarovanja, ki banki predstavlja ustrezno jamstvo. Pri kreditih z dobo odplačevanja do 36 mesecev znaša najnižja možna anuiteta 35,00 EUR, pri daljši dobi odplačevanja pa 50,00 EUR. Za manjše zneske in krajšo dobo odplačevanja sta primerna hitri in mini kredit. Doba odplačevanja znaša do 36 mesecev, potrjenega dokazila o plači in zaposlitvi ni potrebno predložiti, saj osnovo za izračun kreditne sposobnosti predstavljajo redni mesečni prilivi na transakcijski račun pri Poštni banki Slovenije d. d. Najvišji znesek mini kredita lahko znaša 2000,00 EUR, hitri kredit pa se lahko odobri do zneska 6.500,00 EUR oziroma 8.500,00 EUR za komitente z višjimi prihodki (Poštna banka Slovenije d. d., 2010).

Stanovanjski krediti so na voljo komitentom in nekomitentom, najdaljša doba odplačevanja pa lahko znaša 30 let. Najnižja možna mesečna anuiteta lahko znaša 35,00 EUR, v gotovini pa se lahko izplača do 80 % odobrenega zneska, odvisno od namena kredita in vrste zavarovanja. Zavarovanje pri stanovanjskih kreditih lahko zagotovimo s plačilom stroškov zavarovanja pri banki ali zavarovalnici (krediti do 10 let), z vsaj tremi kreditno sposobnimi poroki, z zastavo nepremičnine ali drugim za banko sprejemljivim jamstvom. (Poštna banka Slovenije, 2010)

2.3 ADRIA BANK AG

Adria Bank AG je bila ustanovljena leta 1980 na iniciativo pomembnejših jugoslovanskih bank in ob podpori večjih avstrijskih bank. V letih njenega delovanja si je banka ustvarila pomembno ime na finančnih trgih nekdanje Jugoslavije, kar dokazuje tudi leta 1996 prejeto priznanje za najboljšo avstrijsko banko. Leta 2007 je Adria Bank AG postala članica Skupine Nove KBM. Njeni največji lastniki so Nova KBM d. d. (50,54%), NLB d. d. (28,64%) in

Beogradska banka AD (21%). Banka je danes specializirana za financiranje uvozno-izvozne dejavnosti na trgih Srednje in Jugovzhodne Evrope. Njeni posli zajemajo predvsem kreditno in depozitno poslovanje s pravnimi osebami, plačilni promet, svetovalne storitve ter dokumentirano poslovanje in instrumente zavarovanja (Nova KBM d. d., 2010a).

2. 4 ZAVAROVALNICA MARIBOR D. D.

2. 4. 1 Predstavitev družbe

Zavarovalnica Maribor d. d. v sedanji podobi deluje od leta 1991, sicer pa ima njeno delovanje 180-letno tradicijo. Njihova poslovna mreža obsega 10 poslovnih enot, 55 zastopstev in 111 agencij po vsej Sloveniji. Zavarovalnica je imela vsa leta poslovanja dobre rezultate in je beležila dobiček. Leto 2009 so zaključili z izgubo. Ob polletju 2009 je kazalo še slabše, saj so prikazali 20 milijonov evrov izgube, ki so jo v drugem polletju skoraj izničili. Izguba v letu 2009 naj bi tako znašala 1,3 milijona evrov. Vzrok za slabo poslovno leto je v velikem porastu škod. Izplačila za škode so se v primerjavi z letom 2008 povečale za petino, medtem ko so se premije povišale zgolj za 5,6% (Modic, 2010). Največja lastnika Zavarovalnice Maribor d. d. sta Nova KBM d. d. z 49,96% delnic in Pozavarovalnica Sava d. d., ki ima v lasti 45,79% delnic. Po lastniškem deležu jima sledi še Probanka d. d. (3,07%) Ostali lastniki imajo manj kot en odstotek delnic (Zavarovalnica Maribor d. d., 2010a).

2. 4. 2 Produkti Zavarovalnice Maribor d. d. in njihove značilnosti

Zavarovalnica Maribor d. d. ponuja svojim zavarovancem različne vrste zavarovanj. Zavarovalne produkte lahko razdelimo v različne skupine. Ponujajo nezgodna zavarovanja (na primer Zojina zavarovanja, zavarovanja otrok, dijakov in študentov, nezgodno zavarovanje športnikov in skupinska nezgodna zavarovanja), avtomobilska zavarovanja (obvezno avtomobilsko zavarovanje, kasko zavarovanje, avtomobilska asistenca, motoristična asistenca, pravna zaščita vozniškega dovoljenja), zavarovanja doma (OPA!zavarovanje hiše in stanovanja, OPA!asistenca doma, OPA! Pravna zaščita), turistična zavarovanja (turistično zavarovanje z asistenco v tujini, zavarovanje nevarnosti odpovedi turističnih zavarovanj), življenjsko zavarovanje kreditorejmalcev in premoženjska kmetijska zavarovanja. (Zavarovalnica Maribor, 2010). Zaradi vsebine diplomskega dela bomo podrobneje predstavili samo skupino življenjskih zavarovanj.

a) ZM PRIZMA Klasično življenjsko zavarovanje je zavarovanje in varčevanje hkrati. Namenjeno je osebam starim od 14 do 70 let in je zavarovanje za primer smrti, ali doživetja. Vsako leto se privarčevanemu znesku pripiše tudi del dobička, ki se izplača po poteku zavarovanja. Zavarovalec lahko izbira med enkratnim izplačilom zavarovalne vsote ali izplačilom le-te v obliki rente. Zavarovalna doba traja med 5 do 25 let. Pri ZM PRIZMA klasičnem življenjskem zavarovanju ima zavarovanec možnost dodatno skleniti še nezgodno zavarovanje, zavarovanje za primer nastanka hujših bolezni ali zavarovanje za primer smrti v prometni nesreči (Zavarovalnica Maribor, 2010a).

b) ZM PRIZMA Riziko življenjsko zavarovanje je zavarovanje za primer smrti, z namenom zagotoviti finančno varnost ljudem, ki so od nas odvisni. Zavarovanje ne vključuje varčevalne komponente, zato lahko ob dokaj dostopnih premijah dosežete visoke zavarovalne vsote. Zavarovalna doba traja od 1 do 25 let. Zavarovanje lahko sklenejo osebe stare od 14 do 65 let. Izplačilo zavarovalne vsote ni obdavčeno, zavarovanec pa lahko določi tudi več upravičencev hkrati. Značilnost tega zavarovanja je tudi, da športnikom in ljudem, ki opravljajo nevarne poklice, zavarovalnica ne zaračuna višje premije (Zavarovalnica Maribor d. d., 2010a).

c) ZM PRIZMA Modra jesen je življenjsko zavarovanje za primer smrti. Namenjeno je pozni srednji generaciji in upokojujencem. Zavarovanje se sklene do smrti zavarovanca. Premija se plačuje najdlje do 91. leta. V primeru, da zavarovanec umre prej kot v dveh letih se izplača 80% do tedaj vplačane premije. Zavarovanec lahko izbira med šestimi različnimi premijami, od katerih je odvisna tudi višina zavarovalne vsote (Zavarovalnica Maribor d. d., 2010a).

č) ZM PRIZMA Naložbeno življenjsko zavarovanje je življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov. Zavarovalna doba traja od 5 do 25 let. Najnižja možna mesečna premija je 30,00 EUR. Zavarovalec izbira med 22. slovenskimi investicijskimi skladi (vzajemni skladi Ilirika, vzajemni skladi Publikum, vzajemni skladi KBM Infond, in ZM Zajamčeni). Zavarovalec se lahko odloči z naložbo v največ 5 investicijskih skladov. Posamezni sklad mora predstavljati vsaj 10% celotne naložbe. V času zavarovanja se lahko sredstva prenašajo iz enega v drug sklad. Življenjsko zavarovanje praviloma prinaša tudi višje donose, vendar je ob tem tveganje večje. Novost pri naložbenih zavarovanjih je možnost vlaganja v ZM Zajamčeni, ki je interni sklad Zavarovalnice Maribor d. d. Upravljavec sklada jamči 2,75% letni donos, s čimer si zavarovanci, ki tveganju niso naklonjeni, lahko zagotovijo varno naložbo (Zavarovalnica Maribor d. d., 2009b, str. 19-25).

d) ZM PRIZMA Junior štipendijsko naložbeno zavarovanje sklene starš za svojega otroka. Po poteku zavarovalne dobe se lahko upravičenec odloči za enkratno izplačilo, mesečno štipendijo, ali mesečno rento (Zavarovalnica Maribor d. d., 2010a).

e) ZM PRIZMA Modra naložba je vseživljenjsko zavarovanje z naložbenim tveganjem, namenjeno osebam starim med 40 in 80 let. Zavarovanje zajema kritje za primer smrti. Dodatno je možna sklenitev nezgodnega zavarovanja in zavarovanja za bolečine in hospitalizacijo kot posledico nezgode. Skladi so že vnaprej določeni (t. i. varčevalni načrti). Zavarovanec ima možnost izbire med zanesljivim, uravnoveženim in dinamičnim varčevalnim načrtom, lahko pa si sklade, v katere bo investiral, oblikuje tudi sam. Po končanem varčevalnem načrtu lahko sredstva dvignemo, ali jih pustimo, da se naprej plemenitijo. V tem primeru smo še naprej zavarovani, mesečnih premij pa ne plačujemo. ZM PRIZMA Modra naložba ponuja možnost podaljšanja varčevalnega načrta (in plačevanja premij) (Zavarovalnica Maribor d. d., 2009a, str. 5-10).

f) ZM PRIZMA FlexPension so vrsta življenjskih zavarovanj, pri katerih se sredstva vlagajo v mednarodne investicijske sklade DWS FlexPension. Pri tovrstnih skladih je zajamčena 100% vplačana neto premija in že doseženi donosi na presečni dan. Zavarovalna doba traja od 5 do 25 let. Zavarovanec sam ne določi skladov, pač pa se sredstva nalagajo avtomatično glede na zavarovalno dobo (v sklade, ki bodo najbližji zapadlosti police). Dodatno se poleg osnovnega zavarovanja sklene še nezgodno zavarovanje in zavarovanje za primer nastanka hujših bolezni. Starši se lahko odločijo tudi za sklenitev PRIZMA Junior FlexPension zavarovanja, pri katerem je upravičenec otrok. V tem primer lahko po poteku zavarovanja izbira med enkratnim izplačilom, mesečno štipendijo, ali mesečno rento (Zavarovalnica Maribor d. d., 2009b, str. 27-28).

2. 5 MOJA NALOŽBA D. D.

2. 5. 1 Predstavitev družbe

Moja naložba d. d. je pokojninska družba, katere izključna dejavnost je ponudba prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja in s tem izvajanje pokojninskega načrta. Ponuja individualno in skupinsko prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Ustanovljena je bila leta 2000. Po prejetih določbah in potrjenem pokojninskem načrtu je svojo dejavnost začela izvajati leta 2001. Pokojninska družba pobira premije, vodi osebne račune zavarovancev, upravlja s premoženjem, izplačuje pokojninske rente ter upravlja z odprtimi in zaprtimi pokojninskimi vzajemnimi skladi. Moja Naložba d. d. ima pet lastnikov, in sicer: Nova KBM d. d. (45%), Zavarovalnica Maribor d. d. (20%), Pozavarovalnica Sava d. d. (20%), Merkur zavarovalnica d. d. (10%) in Zavarovalnica Tilia d. d. (5%) (Moja naložba d. d., 2010).

2. 5. 2 Značilnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja Moje naložbe

Pokojninski načrt vsebuje in opredeljuje splošna zakonska določila, pogoje za vključitev v pokojninski sklad, načine plačevanja premij, naložbeno politiko, stroške in provizije. Družba sredstva zavarovanca vodi na njegovem osebnem računu. Sredstva na računu predstavljajo skupno vplačano premijo, zmanjšano za vstopne stroške, in pripisane obresti. V primeru, da so v določenem letu doseženi višji donosi od zajamčenih, pokojninska družba oblikuje rezervacije, za pokrivanje izgub v letih, ko zajamčen donos ni dosežen. Rezervacije lahko znašajo največ 10% vrednosti sredstev na osebnem računu zavarovanca. Zajamčen donos po pokojninskem načrtu Moje naložbe d. d. za individualno pokojninsko zavarovanje znaša 60% povprečne letne obrestne mere na državne vrednostne papirje z dospelostjo nad enim letom (minimalna zajamčena letna stopnja donosa po ZPIZ-1 znaša 40%). Premoženje kritnega sklada, katerega sredstva so namenjena pokrivanju bodočih obveznosti iz sklenjenih zavarovanj, nalagajo in plemenitijo v skladu z naložbeno politiko. Ta zasleduje načelo varnosti, donosnosti, likvidnosti, solventnosti ter razpršenosti znotraj posameznih naložb. Zato je v pokojninskem načrtu določena vrsta vrednostnih papirjev in njihov dovoljeni delež v premoženju kritnega sklada (na primer: vrednostni papirji, katerih izdajatelj je Republika

Slovenija, Banka Slovenije, ali članica držav OECD ali mednarodna finančna institucija oziroma vrednostni papirji, za katere jamči ena izmed teh oseb: do 75% premoženja kritnega sklada; delnice, s katerimi se trguje na trgu vrednostnih papirjev v Sloveniji, državi članici ali državi članici OECD: do 30% in drugo) (Moja naložba d. d., 2009).

Moja naložba d. d. zavarovancem zaračuna vstopne stroške v višini do 2,6% od vplačane premije. Strošek zavarovanja predstavlja tudi provizija za upravljanje, ki znaša 1,2% od vrednosti kritnega sklada. Provizijo za upravljanje pokojninska družba obračunava mesečno, in sicer 0,1% od vrednosti kritnega sklada ob koncu meseca. Zavarovanci so dolžni plačati tudi izstopne stroške, in sicer: v primeru izrednega prenehanja do 0,5% od vrednosti na osebem računu zavarovanca, v primeru prehoda zavarovanca na drug pokojninski načrt do 1% od vrednosti na osebem računu zavarovanca, v primeru rednega prenehanja se izstopni stroški ne zaračunajo. Izredno prenehanje zavarovanja je možno v primeru smrti zavarovanca, odpovedi zavarovanja s strani pokojninske družbe, prenehanjem poslovanja pokojninske družbe, ali na pisno zahtevo zavarovanca. Prehod k drugemu pokojninskemu načrtu se zavarovancu omogoči v primeru, da je zavarovalna premija plačana najmanj za obdobje 36 mesecev, da gre za pokojninski sklad, odobren s strani ministra za delo in na podlagi katerega se lahko uveljavi davčna olajšava in da zavarovanec predloži soglasje drugega izvajalca pokojninskega sklada, na katerega se sredstva nanašajo (Moja naložba d. d., 2009).

2. 6 KBM INFOND D. O. O.

2. 6. 1 Predstavitev družbe

KBM Infond, družba za upravljanje, d. o. o. je bila ustanovljena leta 1993 z namenom upravljanja investicijskih skladov. Po pridobitvi dovoljenja je svojo dejavnost začela opravljati leta 1994. Lastništvo družbe si delijo: Nova KBM d. d. (72%), Zavarovalnica Maribor d. d.(15%), DEED, B. V., NL (7%), Finea holding d. o. o. (5%). 1% delnic ima v lasti KBM Infond kot lastni poslovni delež. Družba upravlja dva kotirajoča vzajemna sklada in krovni sklad Infond, v okviru katerega upravlja osem podskladov (KBM Infond, 2010).

2. 6. 2 Vrste skladov in njihove značilnosti

a) Infond Global je kotirajoči sklad. Na Ljubljanski borzi kotira od oktobra 2008. Najmanj 50% in največ 75% zbranih sredstev investira v delnice, do 50% sredstev v obveznice in do 25% v depozite pri bankah. Največ 20% sredstev je lahko likvidnih. Primeren je za vlagatelje z zmerno pripravljenostjo za tveganje, saj je investicijsko tveganje ocenjeno kot srednje. Priporočljivo obdobje naložbe v Infond Global je 5 let ali več (KBM Infond, 2010).

b) Infond Dynamic je kotirajoči sklad in sodi v kategorijo visoko tveganih skladov. Sredstva sklada se namreč večinoma vlagajo v delnice (najmanj 75%). Po drugi strani pa naložbe v obveznice ne smejo presegati 25%, likvidnih sredstev je lahko največ 20%. Naložba v Infond Dynamic je smiselna, če traja 5 let ali več (KBM Infond, 2010).

c) Infond BRIC je delniški podsklad. Svoja sredstva vlaga v delnice, obveznice, instrumente denarnega trga, enote kolektivnih naložbenih podjetij ter bančne depozite. Podsklad je regijsko opredeljen, saj 75% sredstev vlaga v delnice družb s sedežem, ali pretežnih delom poslovanja v državah Brazilija, Rusija, Indija in Kitajska. Podsklad je primeren za investitorje, ki so naklonjeni tveganju in pripravljene naložiti svoja sredstva za dobo 5 let ali več (KBM Infond, 2010).

č) Infond Energy je panožno omejen delniški podsklad. Svoja sredstva pretežno (75%) vlaga v delnice družb s področja proizvodnje, distribucije in prodaje nafte, plina in električne energije; družb s področja izkopa premoga in urana; proizvajalcev opreme za pridobivanje energentov in družb, ki se ukvarjajo z raziskavami in razvojem alternativnih virov energije. Infond Energy spada med visoko tvegane vzajemne sklade (KBM Infond, 2010).

d) Infond Evropa je delniški vzajemni podsklad primeren za vlagatelje, ki so naklonjeni tveganju in zaupajo v evropska podjetja, svoja sredstva pa želijo naložiti dolgoročno. Najmanj 75% sredstev podsklad naloži v delnice družb s sedežem, ali prevladujočim delom poslovanja v Evropski Uniji (KBM Infond, 2010).

e) Infond delniški najmanj 75% svojih sredstev vlaga v delnice, ki niso panožno, ali geografsko omejene. Spada med visoko tvegane vzajemne sklade in je primeren za dolgoročno investiranje vlagateljev, ki so naklonjeni tveganju (KBM Infond, 2010).

f) Infond Life najmanj 75% sredstev vlaga v panožno omejene delnice, in sicer v družbe, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, distribucijo in prodajo zdravil, medicinskih pripomočkov in opreme, družb s področja biotehnologije in bioznanosti ter zdravstvenih storitev. Spada med visoko tvegane vzajemne sklada, primerne za dolgoročne naložbe (KBM Infond, 2010).

g) Infond PanAmerica je delniški podsklad. Svoja sredstva vlaga pretežno (75%) v delnice družb s sedežem, ali pretežnim delom poslovanja v državah Severne, Srednje in Južne Amerike. Tudi naložbe v Infond PanAmerica so priporočljivo dolgoročne (KBM Infond, 2010).

h) Infond Uravnoteženi in Infond Hrast sta uravnotežena podsklada, ki nista geografsko, ali panožno omejena. Od 25% do 75% svojih sredstev nalagata v delnice. Primerna sta za investitorje z zmerno nagnjenostjo k tveganju (KBM Infond, 2010).

i) Infond Bond je obvezniški podsklad, ki daje velik poudarek netveganosti naložb. Svoje premoženje vlaga v obveznice in instrumente denarnega trga z vsega sveta, brez geografske in panožne omejitve (KBM Infond, 2010).

2. 7 KBM LEASING D. O. O.

KBM Leasing d. o. o. je ena izmed najstarejših lizing hiš v Sloveniji, saj deluje že od leta 1989. Njen edini lastnik je Nova KBM d.d. Preko svojega podjetja Muliconsult Leasing (ki je ravno tako član Skupine Nove KBM) omogoča financiranje v Republiki Hrvaški. Družba ponuja lizing premičnin in nepremičnin. Pravnim osebam je na voljo tudi operativni lizing (poslovni najem). Z lizingom premičnin lizingojemalcem omogočajo nakup novih in rabljenih vozil. Za nova vozila lahko traja doba financiranja do 7 let, minimalni polog ob sklenitvi pogodbe pa znaša 20% vrednosti vozila. Za rabljena vozila je doba financiranja odvisna od starosti vozila. Ob poteku lizinga naj starost avtomobila ne bi presegala 7 let. Minimalni polog za rabljena vozila je 30% vrednosti. Lizing nepremičnin je namenjen nakupu novih ali starih stanovanj in komunalno opremljenih in zazidljivih zemljišč. Omogočeno je financiranje do 80% vrednosti in z dobo tajanja do 15 let (KBM Leasing, 2010).

2. 8 OSTALE ČLANICE SKUPINE NOVA KBM

Poleg zgoraj predstavljenih družb Skupino Nove KBM sestavlja še šest podjetij. Storitve lizinga ponuja podjetje Gorica leasing d. o. o. s sedežem v Novi Gorici. Podjetje je v 100% lasti Nove KBM d. d. Njihova ponudba obsega lizing premičnin, lizing nepremičnin, finančni in operativni lizing računalniške in medicinske opreme ter leasing opreme za prosti čas. KBM Invest d. o. o. je družba, ki se ukvarja z investiranjem v nepremičnine in s posredovanjem pri njihovi prodaji. Članica Skupine je tudi M-Pay, družba za mobilno plačevanje, storitve in trgovino, d. o. o., ki je bila ustanovljena leta 2006 z namenom procesiranja plačil v sistemu mobilnega plačevanja Moneta. KBM Fineko d. o. o. je bilo eno prvih specializiranih bančnih podjetij za promet z nepremičninami. Ukvarja se z nepremičninsko, svetovalno in storitveno dejavnostjo (nakup in prodaja nepremičnin, upravljanje z nepremičninami, finančno svetovanje, izterjava terjatev ...). Skupino sestavljata še KBM Projekt (Multiconsult) d. o. o., ustanovljen leta 2006, ki s finančnimi in nepremičninskimi storitvami uspešno dopolnjuje ponudbo Skupine na hrvaškem trgu ter Credy banka, s sedežem v Kraguljevcu. Ta spada med manjše srbske banke. Članica Skupine je postala v začetku marca 2010, potem ko je z dokapitalizacijo (10 milijonov EUR) Nova KBM d. d. postala 55,10 % lastnica banke (Nova KBM d. d., 2010).

2. 9 SKLEPNE UGOTOVITVE

Skupina Nova KBM s široko ponudbo svojih članic ponuja produkte, ki so primerni za potrošnike z različnimi lastnostmi in cilji. Najširšemu krogu ljudi so zagotovo namenjene bančne storitve, ki jih ponujata Nova KBM d. d. in Poštna banka Slovenije d. d. Njihove prednosti so zagotovo nizko tveganje, enostavnost pristopa in preglednost naložbe. Donos je vnaprej znan, bančne vloge pa spadajo v jamstveno shemo (v primeru stečaja banke, za vloge jamči država). Za varčevanja na kratek rok so primerni kratkoročni depoziti in varčevanja z odpovednim rokom obeh bank ter ZA-TO! varčevanje Nove KBM d. d. Primeri dolgoročnih bančnih naložb pa so rentno varčevanje in stanovanjsko varčevalni račun Nove KBM d. d. in

postopno varčevanje Poštne banke Slovenije d. d. Ker se je povpraševanje po zavarovalniških storitvah v zadnjih letih zelo povečalo, pomemben del skupine predstavljata tudi Zavarovalnica Maribor d. d. in Moja naložba d. d. Življenjska zavarovanja in prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje sta primerna za varčevanje na dolgi rok. Prva izplačila iz pokojninskega sklada so možna po desetih letih, pri življenjskem zavarovanju pa se po desetih letih izognemo plačilu davka od prometa zavarovalnih poslov. Dejanski donos pri omenjenih zavarovanjih ni vnaprej znan, znan pa je minimalni oziroma zajamčeni donos pri prostovoljnem pokojninskem zavarovanju Moje naložbe d. d. (60% povprečne letne obrestne mere na državne vrednostne papirje z dospelostjo nad enim letom). To pomeni, da naložbe v pokojninske sklade niso tvegane. Višina sredstev pri življenjskih naložbenih zavarovanjih (na primer ZM PRIZMA Naložbeno življenjsko zavarovanje in ZM PRIZMA Modra naložba) je odvisna od gibanja indeksov, na katere so le-ta vezana, zato spadajo med srednje tvegane naložbe. Kljub temu so omenjena zavarovanja primerna za širši krog potrošnikov. Vzajemni skladi Infond so primerni za potrošnike, ki so zmerno (Infond Bond, Infond Uravnoteženi, Infond Hrast) do visoko naklonjeni tveganju (ostali skladi Infond). Že zaradi same lastnosti vzajemnih skladov se tveganje razprši, zaradi možnih nizkih vložkov pa so dostopni za večino vlagateljev. Pri neposrednih naložbah v vrednostne papirje mora vlagatelj sam redno spremljati dogajanja na kapitalskih trgih in dobro poznati lastnosti finančnih instrumentov, s katerimi trguje. Zaradi tega niso primerne za vse varčevalce in tudi tveganje je zelo visoko. Naložbe v vzajemne sklade in neposredno v vrednostne papirje so namenjene dolgoročnemu varčevanju. Obresti in donosi so pri vseh naštetih storitvah obdavčeni, razen pri življenjskih zavarovanjih, če le-ta trajajo nad deset let in je zavarovanec in upravičenec ista oseba.

Tabela 3: Pregled ponudbe Skupine Nove KBM glede na lastnosti produktov

Značilnosti naložbe	BANČNI PRODUKTI (Nova KBM in PBS)	ZAVAROVALNIŠTVO (Zavarovalnica MB, Moja naložba)	VZAJEMNI SKLADI (KBM Infond)	NALOŽBE V VP (Nova KBM)
PRIMERNO ZA KRATKOROČNA VARČEVANJA	X			
PRIMERNO ZA DOLGOROČNA VARČEVANJA	X	X	X	X
ZAJAMČEN DONOS	X	X		
TVEGANJE	Nizko	Srednje / nizko	Visoko	Visoko
OBDAVČITEV	Da	Ne, pod določenimi pogoji	Da	Da
PRIMERNO ZA ŠIRŠI KROG POTROŠNIKOV	Da	Da	Da	Ne

Če primerjamo avtomobilski kredit Nove KBM d. d. in KBM Leasing d. o. o. lizing vozil, ugotovimo sledeče. Najdaljša doba financiranja pri obeh je sedem let, vendar pri lizingu le v primeru novega vozila. Pri sklenitvi lizinga je potrebno zagotoviti polog v višini 20% vrednosti vozila. Obrestna mera je pri avtomobilskem kreditu Nove KBM d. d. bolj ugodna.

Na področju financiranja nepremičnin KBM Leasing d. o. o. omogoča financiranje za dobo 15 let, možno pa je financiranje do 80% vrednosti nepremičnine. Banki ponujata stanovanjske kredite z najdaljšo dobo 25 let (Nova KBM d. d.) oziroma 30 let (Poštna banka Slovenije d. d.). Kredit se zavaruje z zastavo nepremičnine, ki mora biti vredna več kot kredit (na primer pri Novi KBM d. d. 170% pokritost kredita z zavarovanjem), pri Poštni banki Slovenije d. d. dovoljujejo tudi zavarovanje s tremi kreditno sposobnimi poroki ali drugim za banko ustreznim zavarovanjem.

Za primerjavo si oglejmo informativna izračuna za avtomobilski kredit Nove KBM d. d. in lizing vozila podjetja KBM Leasing d. o. o. Pri vrednosti vozila 10.000,00 EUR in dobi odplačila 7 let znaša efektivna obrestna mera za kredit 4,99%, za lizing pa 9%. Mesečna obveznost pri najemu avtomobilskega kredita znaša 137,49 EUR. Obrok lizinga ob zgoraj omenjenih pogojih znaša 128,71 EUR, vendar je potrebno ob podpisu pogodbe zagotoviti polog v višini 2100,00 EUR. Informativna izračuna sta bila narejena na dan 08.11.2010 na spletnih straneh podjetja (Nova KBM d. d., 2010d; KBM Leasing, 2010)

SKLEP

Posameznik s svojo dejavnostjo pridobiva denarna sredstva, ki se le malokrat izenačijo s trenutnimi potrebami. Zato se poslužuje različnih finančnih storitev, bodisi za naložbo lastnih presežnih sredstev bodisi za pridobivanje dodatnih sredstev, ki jih potrebuje. Najbolj tradicionalne in še vedno tudi najpogostejše so bančne storitve. V diplomskem delu sem jih razdelila na depozite in varčevanja ter na kredite. Banke običajno posamezne storitve prilagodijo in ponujajo določenim ciljnim skupinam (tako poznamo varčevanja za najmlajše, varčevanja za starost, stanovanjske in avtomobilske kredite ...).

Alternativo bančnemu kreditiranju (predvsem na področju vozil) predstavlja lizing. V Sloveniji je v porastu, čeprav so ponudniki v preteklem letu 2009 občutili upad prodaje kot posledico gospodarske krize. Lizing ima v primerjavi z bančnim kreditiranjem določene prednosti in tudi slabosti. Glede na pogoje za odobritev lizinga je le-ta dostopnejši širšemu krogu povpraševalcev, po drugi strani pa je dražji od bančnega kredita, vsaj za stroške in dobiček lizing podjetja.

Svoje prihranke lahko dolgoročno vlagamo v zavarovalniško-naložbene produkte. V diplomskem delu sem predstavila produkte življenjskih in prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj. Navedeni produkti ne spadajo med tvegane naložbe in so primerne za širši krog prebivalstva (varčevanje za pokojnino, za šolanje otrok, skrb za odvisne družinske člane v primeru smrti ...). Za varčevalce, ki pa so tveganju bolj naklonjeni pa so na voljo naložbe v vzajemne sklade ali neposredno v ostale finančne instrumente. Ob višjih pričakovanih donosih je tudi tveganje primerno višje.

V študiji primera je predstavljena Skupina Nove KBM, ki kot drugi največji finančni steber v državi svojim strankam ponuja celotno paleto finančnih storitev. Nova KBM d. d. kot druga največja banka v Sloveniji predstavlja steber skupine. Poštna banka Slovenije d. d. pa s svojo razvejano mrežo poslovalnic skrbi za dobro geografsko pokritost celotne Slovenije. Zavarovalniško-naložbene storitve v Skupini ponujata Zavarovalnica Maribor d. d. in Moja naložba d. d. Pomembne članice so še KBM Infond d. o. o. in KBM Leasing d. o. o. ter ostale družbe, ki s svojo dejavnostjo dopolnjujejo ponudbo in regijsko razširjenost Skupine.

Temeljni cilj tega diplomskega dela je bila podrobna predstavitev posamezne vrste finančnih storitev in prikaz študije primera Skupine Nove KBM. Pri vse večji izbiri finančnih storitev in vse večjem številu ponudnikov je pomembno, da si posameznik najprej sam postavi jasne cilje in nato naložbe le-tem prilagodi. Naložbe naj bodo tudi v skladu s posameznikovim odnosom do tveganja. Pri tistih, ki so tveganju naklonjeni naj velja, da del sredstev vedno naložijo v netvegane naložbe, v tvegane naložbe pa tolikšen del, da v primeru izgube ni ogroženo njihovo finančno preživetje. S tem potrjujem osnovno tezo diplomskega dela, ki pravi, da mora posameznik pri izbiri finančnih storitev kritično presoditi lastnosti le-teh in izbrati sebi in svojim ciljem najprimernejšo storitev. Vsaka storitev je namreč primerna le za določene posameznike in določene cilje, ki jih ta želi doseči.

LITERATURA IN VIRI

1. Agencija za trg vrednostnih papirjev. Najdeno 01. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.a-tvp.si/Default.aspx?id=101>
2. Bambič, B. (2006). *Delovanje vzajemnih skladov družbe za upravljanje KD Investments d.o.o.* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
3. Bešter, H.(2008). *Pokojninsko zavarovanje* v Starman D. et al. *Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje g. i. z.
4. Bizovičar, M. (2010, 21. februar). Če želimo varčevati dolgoročno, so vzajemni skladi dobra odločitev. *Finance*. Najdeno 20. oktobra. 2010 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/clanek/99779>
5. Davčni urad Republike Slovenije. Najdeno 15. januarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.durs.gov.si/si/davki>
6. Dimovski, V. & Gregorič, A. (2000). *Temelji bančništva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
7. Džamastagić, A. (2007). *Analiza vlaganja slovenskih vlagateljev v vzajemne sklade glede na njihov odnos do tveganja* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
8. GfK Slovenije. Najdeno 26. oktobra 2010 na spletnem naslovu http://www.gfkorange.si/?option=com_gfkorange&Itemid=57&id=134
9. KBM Infond, družba za upravljanje, d. o. o. Najdeno 30. marca 2010 na spletnem naslovu <http://www.infond.si/>
10. KBM Leasing d. o. o. Najdeno 08. novembra 2010 na spletnem naslovu <http://www.kbm-leasing.si/>
11. Milač, M. (2010, 9. februar). Lizinški posel se je lani skoraj prepolovil. *Finance*. Najdeno 30. marca 2010 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/270656/Lizin%B9ki-posel-se-je-lani-skoraj-prepolovil>
12. Mramor, D. (2000). *Trg kapitala v Sloveniji*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
13. Modic, T. (2009, 6. november). Slovenski pokojninski skladi v petih letih komajda pokrijejo inflacijo. *Dnevnik*. Najdeno 28. oktobra 2010 na spletnem naslovu http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/dnevnik/1042312935

14. Modic, T. (2010, 15. januar). Zavarovalnica Maribor po lanski izgubi načrtuje visok dobiček. *Poslovni dnevnik*. Najdeno 23. marca 2010 na spletnem naslovu http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik/1042330032
15. Moja naložba d. d. (2009). *Pokojninski načrt individualnega prostovoljnega dodatnega Pokojninskega zavarovanja PN-PDPZ-MN—02/2001*. Maribor: Moja naložba.
16. Moja naložba d. d. Najdeno 30. marca 2010 na spletnem naslovu <http://www.moja-nalozba.si/zavarovanci/individualno-zavarovanje.html>
17. Može, M. (2008). Zgodovina in razvoj lizinga. *Bančni vestnik* 57(12), 50-54.
18. Nova KBM d. d. (2008). *Pravila Nove KBM d.d. pri poslovanju s finančnimi instrumenti*. Maribor: Nova KBM d. d.
19. Nova KBM d. d. (2009). *Letno poročilo 2009*. Najdeno 2. novembra 2010 na spletnem mestu <http://www.nkbm.si/medijsko-sredisce>
20. Nova KBM d. d. (2010a) Osebne finance. Najdeno 03. oktobra 2010 na spletnem naslovu <http://www.nkbm.si/product.aspx?docid=567>
21. Nova KBM d. d. (2010b). *Sklep o obrestnih merah Nove KBM d.d.* Maribor: Nova KBM d. d.
22. Nova KBM d. d. (2010c). *Nerevidirano poročilo o poslovanju Skupine Nove KBM v obdobju januar- marec 2010*. Najdeno 2. novembra 2010 na spletnem naslovu <http://www.nkbm.si/medijsko-sredisce>
23. Nova KBM d. d. (2010d). Avtomobil kredit. Najdeno 08. novembra 2010 na spletnem naslovu <http://www.nkbm.si/avtomobil-kredit>
24. Poštna banka Slovenije d. d. Najdeno 30. marca 2010 na spletnem naslovu <http://www.pbs.si/si/default.wlgt>
25. Potočnik, V. (2000). *Komercialno poslovanje z osnovami trženja I*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
26. Prohaska, Z. (2004). *Finančni trgi*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
27. Srnovršnik, T. (marec 2010). Zavarovalnica mora v vsakem primeru zagotoviti zajamčen donos. *P&P Denar in trg, Finance*.

28. Starman, D. (2008a). *Osnovni zavarovalni in pozavarovalni pojmi* v Starman D. et al. *Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje g. i. z.
29. Starman, D. (2008b). *Zavarovalni trg* v Starman D. et al. *Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje g. i. z.
30. Šenk, M. (2008). *Oblike življenjskih zavarovanj* v Starman D. et al. *Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje g. i. z.
31. Ugovšek, J. (2010, marec). Na kaj paziti pri obvezniških vzajemcih. *P&P Denar in trg, Finance*.
32. Vidergar, M. (2008). *Vrednotenje izpeljanih finančnih instrumentov* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
33. Vončina, M. (2008). *Življenjsko zavarovanje- uvod* v Starman D. et al. *Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje g. i. z.
34. Vzajemci.com. Najdeno 25. februarja 2010 na spletnem naslovu http://vzajemci.com/vz_news.php?category=644
35. Zakon o bančništvu. Uradni list RS št. 131/2006, 1/2008, 109/2008, 19/2009, 98/2009.
36. Zakon o davku od dobička od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov. Uradni list RS št. 65/2008.
37. Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov. Uradni list RS št. 96/2005-UPB1.
38. Zakon o dohodnini. Uradni list RS št. 28/2010-UPB5.
39. Zakon o potrošniških kreditih. Uradni list RS št. 77/2004-UPB1, 111/2007.
40. Zakon o trgu finančnih instrumentov. Uradni list RS št. 67/2007, 69/2008, 40/2009.
41. Zavarovalnica Maribor d. d, Nova KBM d. d. (2009a). *ZM PRIZMA Modra naložba, gradivo za izobraževanje*. Maribor: Zavarovalnica Maribor d. d.
42. Zavarovalnica Maribor d. d., Nova KBM d. d. (2009b). *ZM PRIZMA naložbeno življenjsko zavarovanje*. Maribor: Zavarovalnica Maribor.

43. Zavarovalnica Maribor d. d. Najdeno 30. marca 2010 na spletnem naslovu <http://www.zav-mb.si/>

44. Združenje bank Slovenije. Najdeno 13. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=480>

45. Združenje družb za upravljanje investicijskih skladov, g. i. z.(2008). *Preizkus znaj iz področja trženja investicijskih skladov in prodaje investicijskih kuponov oziroma delnic investicijskih skladov*. Ljubljana: Združenje družb za upravljanje investicijskih skladov, g. i. z.

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Poslovanje pokojninskih skladov v tretjem trimesečju 2009 v Sloveniji	2
Priloga 2: Sestava Skupine Nove KBM	3

PRILOGE

Priloga 1: Poslovanje pokojninskih skladov v tretjem trimesečju 2009 v Sloveniji

Poslovanje pokojninskih skladov - tretje trimesečje 2009												
	Dosežen donos					Število zavarovancev		Čista vrednost sredstev v upravljanju (v mio eur)		Struktura naložb (30.09.09) (v odstotkih)		
	3-mesečni (jul.-sep. 2009)	Letni	Triletni	Petletni	Petletni zajamčeni donos	30.09.2009	30.06.2009	30.09.2009	30.06.2009	Obveznice	Delnice, skladi, idi	Depoziti, gotovina in drugi vrednostni papirji (npr. zakladne menice)
V ZVPSJU (Kad)*	6,73%	4,51%	5,63%	15,05%	11,03%	191.026	189.952	362,44	323,92	66,0	6,4	27,7
V LEON 2 (Generali)	3,75%	6,78%	10,55%	20,19%	13,15%	4.750	4.726	18,56	17,19	84,3	7,9	7,9
V KVPS (Kad)	3,57%	1,28%	-1,81%	6,14%	11,03%	35.382	35.210	175,13	162,41	61,2	12,8	26,0
V SODPZ (Kad)	3,30%	1,69%	0,31%	8,11%	13,16%	40.244	39.917	251,40	233,51	66,7	11,7	21,6
Z Zavarovalnica Triglav	3,23%	8,59%	14,93%	24,74%	10,61%	44.182	44.250	143,85	136,69	95,4	2,0	2,6
V DELTA (Probanka)	3,12%	4,66%	10,14%	21,20%	n.p.	4.232	4.224	6,97	6,55	65,0	9,0	26,0
V Allii (Abanka Vipja)	2,89%	3,76%	13,12%	22,94%	10,54%	2.978	2.953	13,86	12,94	72,4	10,4	17,2
Z Adriatic Slovenica	2,31%	-4,14%	-1,01%	8,63%	12,65%	2.370	2.356	4,65	4,32	82,5	3,9	13,5
V OVPS Banka Koper	1,82%	2,05%	9,36%	19,92%	10,68%	5.957	5.930	28,08	26,93	62,5	10,7	26,9
P Skupna	1,11%	2,64%	7,20%	18,75%	10,61%	74.333	74.067	260,45	248,90	69,6	3,6	26,8
P Pokojninska družba A	0,92%	2,29%	11,66%	22,45%	10,54%	47.000	46.500	170,90	165,80	59,6	7,5	33,0
P Moja Naložba	0,87%	1,34%	10,32%	20,58%	13,80%	32.118	31.823	90,68	86,30	85,0	2,6	12,4
Z Prva osebna zavarovalnica	0,66%	2,06%	6,32%	15,66%	Od 8,28% do 10,9%	78.065	77.728	163,10	155,70	87,0	2,0	11,0

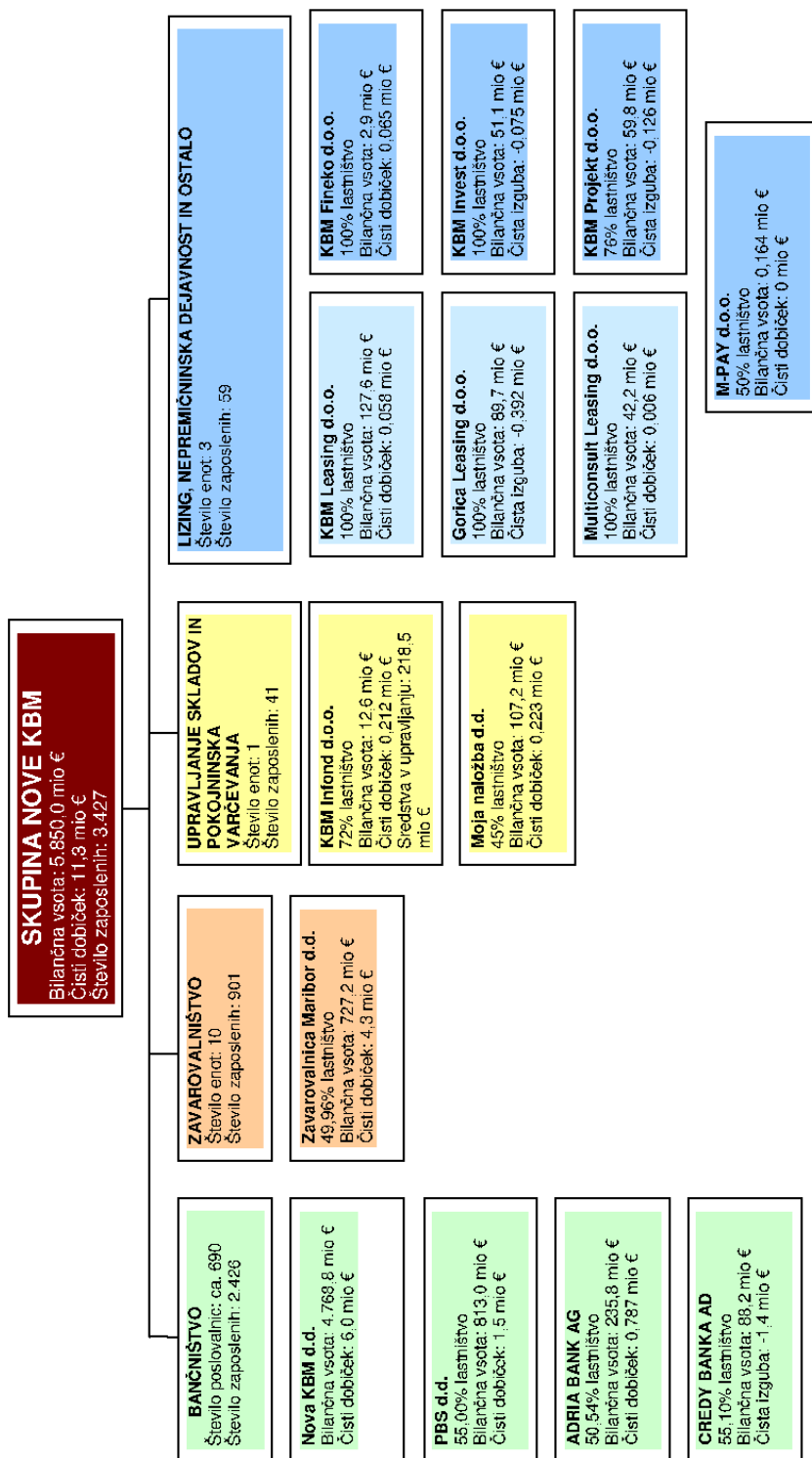
* Podatek o donosnosti ZVPSJU je na dan 16.9.2009

P – pokojninske družbe **V** – vzajemni pokojninski skladi **Z** – zavarovalnice

Vir: Banka, zavarovalnica, pokojninske družbe in Kapitalna družba

(Vir: Dnevnik, 2010)

Priloga 2: Sestava Skupine Nove KBM

(Vir: Nova KBM d. d., 2010)